

Ս տ ո կ հ ո լ ը ի կ ո ն վ ե ն ց ի ա

Վայուն օրգանական աղտոտիչների մասին

Սույն Կոնվենցիայի կողմերը

ընդունելով, որ կայուն օրգանական աղտոտիչներն ունեն թունավոր հատկություններ, կայուն են քայքայման հանդեպ, օժտված են կենսակուտակման հատկությամբ և համարվում են անդրսահմանային տարածման օբյեկտ, ինչպես նաև իրենց արտանետման աղբյուրից տարածվում են մեծ հեռավորության վրա օդի, ջրի և միգրացիոն տեսակների միջոցով կուտակվելով ցամաքային և ջրային էկոհամակարգերում,

գիտակցելով մարդու առողջական վիճակի մասին մտահոգության առկայությունը, հատկապես զարգացող երկրներում, կապված այն բանի հետ, որ տեղի բնակչությունը ենթարկվում է կայուն օրգանական աղտոտիչների ներգործությանը՝ հատկապես կանայք, իսկ նրանց միջոցով՝ հաջորդ սերունդները,

ընդունելով, որ արկտիկական էկոհամակարգերը և բնիկ համայնքները կայուն օրգանական աղտոտիչների ներգործության կենսաուժեղացման արդյունքում գտնվում են առավել վտանգավոր պայմաններում, ինչպես նաև այն, որ նրանց կողմից օգտագործվող ավանդական սննդամթերքի վարակը համարվում է առողջությանը սպառնացող գործոն,

գիտակցելով կայուն օրգանական աղտոտիչների վերաբերյալ գլոբալ միջոցառումներ ձեռնարկելու անհրաժեշտությունը,

հաշվի առնելով ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագրի կառավարիչների խորհրդի 1997թ. փետրվարի 7-ի 19/13 որոշումը մարդու առողջության ու շրջակա միջավայրի պահպանությանն ուղղված միջազգային գործողություններ նախաձեռնելու մասին, որոնք թույլ կտան կրճատել և/կամ վերացնել կայուն օրգանական աղտոտիչների արտանետումներն ու արտահոսքերը,

վկայակոչելով այս խնդրին առնչվող համապատասխան միջազգային բնապահպանական կոնվենցիաների դրույթները, հատկապես «Միջազգային առևտրում առանձին վտանգավոր քիմիական նյութերի և պետտիցիդների վերաբերյալ նախնական հիմնավորված համաձայնության ընթացակարգի մասին» Ռոտտերդամյան կոնվենցիան, ինչպես նաև «Վտանգավոր թափոնների անդրսահմանային փոխադրման և դրանց հեռացման նկատմամբ հսկողություն սահմանելու մասին» Բազելի կոնվենցիան, ներառյալ նրա 11-րդ հոդվածի շրջանակներում մշակված տարածաշրջանային համաձայնությունները,

վկայակոչելով նաև շրջակա միջավայրի և զարգացման վերաբերյալ Ռիո-Ղե-ժանեյրոյի հռչակագրի և XXI դարի օրակարգի համապատասխան դրույթները,

ընդունելով, որ նախագաղաշական միջոցներ ձեռնարկելու սկզբունքն ընկած է բոլոր Կողմերի մտահոգության հիմքում և ընդգրկված է սույն Կոնվենցիայում,

ընդունելով, որ սույն Կոնվենցիան և առևտրին ու շրջակա միջավայրին առնչվող այլ միջազգային համաձայնագրերն ունեն փոխլրացնող բնույթ,

կրկին հաստատելով, որ պետությունները ՄԱԿ-ի կանոնադրության և միջազգային իրավունքի սկզբունքների համաձայն ունեն ինքնիշխան իրավունք մշակելու իրենց սեփական ռեսուրսները շրջակա միջավայրի և զարգացման ոլորտում տարվող քաղաքականության համապատասխան և պատասխանատու են ապահովել, որպեսզի իրենց իրավասության սահմաններում կամ իրենց հսկողությամբ տարվող միջոցառումների արդյունքում վնաս չհասցվի իրենց ազգային իրավասությանը ոչ ենթակա այլ պետությունների ու շրջանների շրջակա միջավայրին ու զարգացմանը,

հաշվի առնելով զարգացող երկրների, հատկապես քիչ զարգացած երկրների և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրների պայմաններն ու առանձնահատուկ պահանջները, մասնավորապես, քիմիական նյութերի կարգավորման ոլորտում նրանց

ազգային հնարավորություններն ընդլայնելու անհրաժեշտությունը, այդ թվում Կողմերի միջև տեխնոլոգիաների փոխանակման, ֆինանսական և տեխնիկական օգնության ցուցաբերման և համագործակցությանը նպաստելու ճանապարհով,

հաշվի առնելով զարգացող փոքր կղզի-պետությունների կայուն զարգացմանն ուղղված գործողությունների ապահովման մասին 1994թ. մայիսի 6-ին Բարբադոսում ընդունված ծրագիրը,

ընդգծելով զարգացած և զարգացող երկրների տարբեր հնարավորությունները, նաև երկրների ընդհանուր, բայց տարբեր պատասխանատվությունը, որն ամրագրված է շրջակա միջավայրի Ռիո-Ղե-ժանեյրոյի հռչակագրի 7-րդ Սկզբունքում,

ընդունելով այն կարևոր ներդրումը, որ կարող են ունենալ մասնավոր սեկտորն ու ոչ կառավարական կազմակերպությունները՝ կայուն օրգանական աղտոտիչների արտահոսքերի և արտանետումների կրճատման և/կամ վերացման գործում,

ընդգծելով այն բանի կարևորությունը, որ կայուն օրգանական աղտոտիչներ արտադրողները պետք է պատասխանատվություն կրեն իրենց արտադրանքից հասցված վտանգավոր հետևանքների նվազեցման և սպառողներին, կառավարություններին ու հասարակությանը նման քիմիական նյութերի վտանգավոր հատկությունների մասին տեղեկատվության տրամադրման համար,

ընդունելով կայուն օրգանական աղտոտիչների իրենց կենսական ցիկլի բոլոր էտապներում վտանգավոր ներգործության կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումներ ձեռնարկելու անհրաժեշտությունը,

կրկին հաստատելով շրջակա միջավայրի և զարգացման Ռիո-Ղե- ժանեյրոյի հռչակագրի 16-րդ Սկզբունքը, որի համաձայն ազգային իշխանությունները պետք է ձգտեն օժանդակել էկոլոգիական ծախսերի միջազգայնացմանն ու էկոլոգիական միջոցների օգտագործմանը, նկատի առնելով այն մոտեցումը, որ աղտոտիչը, սկզբունքորեն, պետք է ծածկի աղտոտման հետ կապված ծախսերը՝ հաշվի առնելով հասարակական շահերը և չխանգարելով միջազգային առևտուրն ու ներդրումները,

խրախուսելով պետիցիոների և արդյունաբերական քիմիական նյութերի կարգավորման ու գնահատման ծրագրեր չունեցող Կողմերին, մշակել նման ծրագրեր,

ընդունելով էկոլոգիապես անվտանգ այլընտրանքային պրոցեսների ու քիմիական նյութերի մշակման և օգտագործման անհրաժեշտությունը,

ուսենալով հաստատուն համոզմունք ապահովելու մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի պահպանումը կայուն օրգանական աղտոտիչներից,

Ելել են համաձայնության հետևյալի մասին.

Հոդված 1. Նպատակը

Հաշվի առնելով շրջակա միջավայրի և զարգացման Ռիո-Ղե- ժանեյրոյի հռչակագրի 16-րդ Սկզբունքում ամրագրված նախազգուշական միջոցներ ձեռնարկելու սկզբունքը, սույն Կոնվենցիայի նպատակն է՝ պահպանել մարդու առողջությունն ու շրջակա միջավայրը կայուն օրգանական աղտոտիչներից:

Հոդված 2. Սահմանումներ

Սույն Կոնվենցիայի նպատակներով՝

ա/ «Կողմ» պետություն կամ տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպություն, որոնք կապված են սույն Կոնվենցիայի պարտավորություններով՝ և որոնց համար այդ կոնվենցիան ուժի մեջ է մտել,

բ/ «Տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպություն»՝ որևէ տարածաշրջանի սուվերեն (ինքնավար) պետությունների կողմից ստեղծված կազմակերպություն, որին իր անդամ-պետությունները հանձնարարել են զբաղվել սույն Կոնվենցիայով կարգավորվող հարցերով և, որը իր ներքին ընթացակարգի համաձայն իրավասու է հավուր պատշաճի ստորագրել, վավերացնել, ընդունել կամ հավանություն տալ սույն Կոնվենցիային կամ միանալ դրան:

գ/ «Քվեարկությանը ներկա և մասնակցող Կողմեր»՝ ներկաներ և «կողմ» կամ «դեմ» քվեարկողներ:

Հոդված 3. Կանխամտածված արտադրության և օգտագործման արդյունքում արտանետումների կրճատմանը կամ վերացմանն ուղղված միջոցառումներ

1. Յուրաքանչյուր Կողմ

ա/ արգելում և/կամ իրավական ու վարչական միջոցներ է ձեռնարկում, որոնք անհրաժեշտ են վերացնելու համար.

i/ A հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութերի արտադրությունը և օգտագործումն այդ հավելվածի դրույթներին համապատասխան, և

ii/ A հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութերի ներմուծումն ու արտահանումը 2-րդ կետի դրույթներին համապատասխան, և

բ/ սահմանափակում է B հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութերի արտադրությունը և օգտագործումն այդ հավելվածի դրույթներին համապատասխան:

2. Յուրաքանչյուր Կողմ միջոցներ է ձեռնարկում, որպեսզի

ա/ A կամ B հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութը ներմուծվի միայն.

i/ էկոլոգիապես անվտանգ հեռացման նպատակով, ինչպես նշված է 6-րդ հոդվածի 1դ/ կետում, կամ

ii/ օգտագործման համար կամ այն նպատակով, որը թույլատրվել է տվյալ Կողմին՝ A կամ B հավելվածների համաձայն,

բ/ A հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութը, որի արտադրության կամ օգտագործման համար կա կոնկրետ բացառություն կամ B հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութը, որի արտադրության կամ օգտագործման համար կա կոնկրետ բացառություն կամ ընդունելի նպատակ, արտահանվի միայն նախնական հիմնավորված համաձայնության գոյություն ունեցող համապատասխան միջազգային ընթացակարգերը հաշվի առնելու դեպքում.

i/ էկոլոգիապես անվտանգ հեռացման նպատակով, ինչպես նշված է 6-րդ հոդվածի 1դ/ կետում,

ii/ այն Կողմին, որին թույլ է տրվել օգտագործել տվյալ քիմիական նյութը A կամ B հավելվածներին համապատասխան, կամ

iii/ սույն Կոնվենցիայի Կողմ չհանդիսացող պետություն, որն արտահանող կողմին ներկայացրել է տարեկան հավաստագիր (սերտիֆիկատ). այդպիսի հավաստագիրը սահմանում է քիմիական նյութի ենթադրվող օգտագործումը և ներառում է այդպիսի քիմիական նյութի վերաբերյալ հայտարարություն այն մասին, որ ներմուծող պետությունը պարտավորվում է.

ա/ պահպանել շրջակա միջավայրը և մարդու առողջությունը՝ արտանետումները կանխելու կամ նվազագույնի հասցնելու նպատակով անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկելու ճանապարհով,

բ/ պահպանել 6-րդ հոդվածի կետ 1-ի դրույթները, և

գ/ համապատասխան դեպքերում իրագործել B հավելվածի II մասի կետ 2-ի դրույթները:

Այդպիսի սերտիֆիկատը ներառում է նաև ցանկացած օժանդակ փաստաթղթեր, օրինակ օրենսդրական ակտեր, նորմատիվ փաստաթղթեր, վարչական կամ ղեկավար ցուցումներ: Արտահանող Կողմը սերտիֆիկատը ուղարկում է քարտուղարություն այն ստանալու պահից 60 օրվա ընթացքում:

գ/ տվյալ Կողմը չարտահանի A հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութը, որի արտադրման կամ օգտագործման վերաբերյալ Կողմերը չունեն կոնկրետ բացառություններ, բացառությամբ, երբ արտահանումն էկոլոգիապես անվտանգ հեռացման նպատակ ունի, ինչպես նշված է 6-րդ հոդվածի 1դ/ կետում,

դ/ «պետությունը, որը չի հանդիսանում սույն Կոնվենցիայի Կողմ» տերմինը ներառում է պետություն կամ տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպություն, որը չի տվել իր համաձայնությունը սույն Կոնվենցիայի դրույթներին՝ կոնկրետ քիմիական նյութի վերաբերյալ:

3. Յուրաքանչյուր Կողմ, որն ունի նոր պետիցիոների կամ նոր արդյունաբերական քիմիական նյութերի կարգավորման և գնահատման մեկ կամ մի քանի ծրագիր, միջոցներ է ձեռնարկում նոր պետիցիոների կամ նոր արդյունաբերական քիմիական նյութերի արտադրությունն ու օգտագործումը կանխելու նպատակով, որոնք, ելնելով D հավելվածի կետ 1-ում շարադրված չափանիշներից, ունեն կայուն օրգանական աղտոտիչներին բնորոշ հատկություններ:

4. Յուրաքանչյուր Կողմ, որն ունի նոր պետիցիոների կամ նոր արդյունաբերական քիմիական նյութերի կարգավորման և գնահատման մեկ կամ մի քանի ծրագիր, անհրաժեշտության դեպքում, այդ ծրագրերի շրջանակներում հաշվի է առնում D հավելվածի կետ 1-ում շարադրված չափանիշները՝ ներկայումս օգտագործվող պետիցիոները կամ արդյունաբերական քիմիական նյութերը գնահատելիս:

5. Եթե սույն Կոնվենցիան այլ բան չի նախատեսում, կետ 1-ը և կետ 2-ը չեն կիրառվում քիմիական նյութերի այն ծավալների նկատմամբ, որոնք ենթակա են օգտագործման լաբորատոր հետազոտություններում կամ որպես չափանմուշ:

6. Յուրաքանչյուր Կողմ, որն ունի կոնկրետ բացառություններ A հավելվածի համաձայն կամ կոնկրետ բացառություններ կամ ընդունելի նպատակ B հավելվածի համաձայն, ձեռնարկում է համապատասխան միջոցներ, որպեսզի ցանկացած արտադրություն կամ օգտագործում այդպիսի բացառության կամ նպատակի շրջանակներում, կանխի կամ նվազագույնի հասցնի մարդու վրա ազդեցությունը կամ արտանետումը շրջակա միջավայր: Ինչ վերաբերում է օգտագործման ձևերին, որոնք համարվում են բացառություն կամ ընդունելի նպատակ և նորմալ օգտագործման պայմաններում ուղեկցվում են կանխանաժամկած արտանետումներով՝ դեպի շրջակա միջավայր, այդպիսի արտանետումը հնարավորինս պետք է հասցվի նվազագույնի՝ հաշվի առնելով ցանկացած կիրառելի նորմեր և ղեկավար սկզբունքներ:

Հոդված 4. Կոնկրետ բացառությունների ռեեստր

1. Սույնով սահմանվում է ռեեստր A կամ B հավելվածներում թվարկված կոնկրետ բացառություններ ունեցող Կողմերը որոշելու նպատակով նպատակով: Այն չի որոշում A կամ B հավելվածների դրույթներն օգտագործող Կողմերին: Ռեեստրը վարում է քարտուղարությունը և այն բաց է հանրության համար:

2. Ռեեստրը ներառում է.

ա/ A և B հավելվածներում թվարկված կոնկրետ բացառությունների տեսակների ցանկը,

բ/ Կողմերի ցանկը, որոնք ունեն A կամ B հավելվածներում թվարկված կոնկրետ բացառություններ, և

գ/ յուրաքանչյուր զրանված կոնկրետ բացառության գործողության ժամկետների ցանկը:

3. Յուրաքանչյուր պետություն, Կողմ դառնալով, քարտուղարությանը գրավոր ծանուցելու ճանապարհով, կարող է զրանցել կոնկրետ բացառության մեկ կամ մի քանի տեսակ, որոնք թվարկված են A կամ B հավելվածներում:

4. Այն դեպքում, երբ Կողմը ռեեստրում չի նշել ավելի վաղ տարեթիվ, կամ եթե գործողության ժամկետը չի երկարաձգվել 7-րդ կետին համապատասխան, կոնկրետ բացառության յուրաքանչյուր գրանցման ժամկետը լրանում է կոնկրետ քիմիական նյութի հետ կապված սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելուց 5 տարի հետո:

5. Կողմերի կոնֆերանսը առաջին խորհրդակցության ժամանակ ընդունում է որոշում ռեեստրում ներառված տվյալների վերանայման գործընթացի վերաբերյալ:

6. Ռեեստրում ընդգրկված այս կամ այն տվյալների ամփոփումն անցկացնելուց առաջ համապատասխան Կողմը քարտուղարությանը ներկայացնում է զեկույց՝ տվյալ բացառության գրանցման պահպանվող անհրաժեշտության հիմնավորումով: Այդ զեկույցը քարտուղարության կողմից ուղարկվում է բոլոր Կողմերին: Գրանցման ամփոփումն իրականացվում է առկա ամբողջ տեղեկատվության հիման վրա: Այնուհետև Կողմերի կոնֆերանսը համապատասխան Կողմի վերաբերյալ կարող է կայացնել այնպիսի հանձնարարականներ, որոնք անհրաժեշտ կհամարի:

7. Համապատասխան Կողմի խնդրանքով Կողմերի կոնֆերանսը որոշում է ընդունում կոնկրետ բացառության գործողության ժամկետի երկարացման վերաբերյալ՝ մինչև 5 տարի ժամկետով: Ընդունելով իր որոշումը՝ Կողմերի կոնֆերանսը պատշաճ կերպով հաշվի է առնում զարգացող երկրներ և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերի առանձնահատուկ պայմանները:

8. Ցանկացած Կողմ ցանկացած պահին կարող է Ռեեստրից բացառել երկրի կոնկրետ բացառության վերաբերյալ ներածական տվյալները՝ քարտուղարությանը գրավոր տեղեկացում ներկայացնելով: Այդ բացառումը ուժի մեջ է մտնում ծանուցման մեջ նշված օրվանից:

9. Երբ կոնկրետ բացառության տվյալ տեսակի վերաբերյալ գրանցված ոչ մի Կողմ չի մնում, դրա վերաբերյալ որևէ նոր գրանցում չի կարող իրականացվել:

Հոդված 5. Ոչ կանխատեսված արտադրության արդյունքում արտանետումների կրճատմանը կամ վերացմանն ուղղված միջոցառումներ

Յուրաքանչյուր Կողմ, նվազագույնը, ձեռնարկում է հետևյալ միջոցները՝ ուղղված յուրաքանչյուր քիմիական նյութի անթրոպոգեն աղբյուրներից միասնական արտանետումների կրճատմանը, որոնք թվարկված են հավելված C-ում:

ա/ մշակում է գործողությունների պլան կամ, եթե անհրաժեշտ է, գործողությունների տարածաշրջանային կամ ենթատարածաշրջանային պլան տվյալ Կողմի համար սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու պահից երկու տարվա ընթացքում և հետագայում իրականացնում է այն որպես 7-րդ հոդվածում նշված իրագործման պլանի բաղկացուցիչ մաս, որը նախատեսված է C հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութերի հատկությունների որոշման, նույնականացման և արտանետման հետ կապված հարցերի լուծման, ինչպես նաև *բ/*-*ե/* ենթակետերի իրականացմանն օժանդակելու համար: Գործողությունների պլանը ներառում է հետևյալ տարրերը.

ի/ գոյություն ունեցող և կանխատեսվող արտանետումների գնահատումը, ներառյալ աղբյուրների կադաստրերի մշակումն ու վարումը և արտանետումների գնահատումը՝ հաշվի առնելով C հավելվածում նշված աղբյուրների կատեգորիաները,

իի/ Կողմի՝ այդպիսի արտանետումների կարգավորմանն ուղղված օրենսդրական նորմերի և քաղաքականության արդյունավետության գնահատումը,

iii/ պարտավորությունների կատարմանն ուղղված ռազմավարությունը՝ հաշվի առնելով i/ և ii/ ենթակետերում հիշատակված գնահատումը,

iv/ այդ ռազմավարությանը վերաբերող հարցերին իրազեկության բարձրացմանը, կադրերի պատրաստմանն ու կրթությանը օժանդակող միջոցառումները,

v/ յուրաքանչյուր հինգ տարին մեկ ռազմավարության իրականացման ընթացքի և այս կետի շրջանակներում նախատեսվող պարտավորությունների կատարման գործում դրա շնորհիվ ձեռք բերած հաջողությունների ամփոփումը: Այդպիսի ամփոփումներն ընդգրկվում են զեկույցներում, որոնք ներկայացվում են 15-րդ հոդվածի համաձայն,

vi / գործողությունների պլանի, այդ թվում՝ նրանում նշված ռազմավարության և միջոցառումների կատարման գրաֆիկը,

բ/ օժանդակում է գոյություն ունեցող, իրականացվող և պրակտիկ միջոցների օգտագործմանը, որոնք կարող են ապահովել կամ արտանետումների աղբյուրների ոչնչացումը կամ արտանետումների մակարդակի իրական կամ էական կրճատումը,

գ/ օժանդակում է փոխարինող կամ ձևափոխված նյութերի, արտադրանքների և պրոցեսների օգտագործմանը կամ անհրաժեշտության դեպքում պահանջում է դա, Շ հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութերի առաջացումն ու արտանետումները կանխելու նպատակով հաշվի առնելով Շ հավելվածում շարադրված արտանետումների կանխմանն ու կրճատմանը ուղղված միջոցառումներին վերաբերող ընդհանուր ցուցումները, նաև ղեկավար սկզբունքները, որոնք կընդունվեն Կողմերի կոնֆերանսի որոշման համաձայն,

դ/ օժանդակում է և իր գործողությունների պլանի իրականացման գրաֆիկի համաձայն պահանջում է կիրառել գոյություն ունեցող լավագույն մեթոդները աղբյուրների կատեգորիաների շրջանակներում նոր աղբյուրների համար, որոնք Կողմի բնորոշմամբ այդպիսի միջոցառումներ են պահանջում իրենց գործողությունների պլանի շրջանակներում սկզբնական շրջանում առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնելով Շ հավելվածի II մասում նշված աղբյուրների կատեգորիաներին: Տվյալ հավելվածի II մասում նշված կատեգորիաների շրջանակներում նոր աղբյուրների համար գոյություն ունեցող լավագույն մեթոդների կիրառման պահանջը պետք է հետազայուն հնարավորության դեպքում փոխվի, բայց ոչ ուշ քան տվյալ Կողմի համար Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու պահից չորս տարի անց, Կողմերը գոյություն ունեցող լավագույն մեթոդներն ու բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևերը կիրառելիս օժանդակում են բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևերի կիրառմանը: Կիրառելով առկա լավագույն մեթոդներն ու բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևերը Կողմերը հաշվի են առնում այս հավելվածում շարադրված արտանետումների կանխմանն ու կրճատմանը ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ ընդհանուր ցուցումները և լավագույն մեթոդներին ու բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևերին վերաբերող ղեկավար սկզբունքները, որոնք կընդունվեն Կողմերի կոնֆերանսի որոշման համաձայն,

ե/ իր գործողությունների պլանի համաձայն օժանդակում է լավագույն մեթոդների և բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևերի կիրառմանը, որոնք վերաբերում են.

i/ գոյություն ունեցող աղբյուրներին՝ Շ հավելվածի II մասում նշված աղբյուրների կատեգորիաների շրջանակներում, և նույն հավելվածի III մասում նշված աղբյուրներին, և

ii/ նոր աղբյուրներին՝ Շ հավելվածի III մասում նշված աղբյուրների կատեգորիաների շրջանակներում, որոնք Կողմը չի դիտարկել դ/ ենթակետի շրջանակներում:

Բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևերի և առկա լավագույն մեթոդների կիրառման համար Կողմերը պետք է հաշվի առնեն Շ հավելվածում շարադրված արտանետումների կանխմանն ու կրճատմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ ընդհանուր ցուցումները և լավագույն մեթոդներին ու բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևերին վերաբերող ղեկավար սկզբունքները, որոնք կընդունվեն Կողմերի կոնֆերանսի որոշման համաձայն,

զ/ սույն կետի և C հավելվածի նպատակներով.

ի/ «առկա լավագույն մեթոդներ» նշանակում է միջոցառումների մշակման ու դրանց կիրառման մեթոդների առավել արդյունավետ ու զարգացած էտապ, արտանետումների սահմանափակումն ապահովող գործնականում ընդունելի կոնկրետ մեթոդներ, որոնք կոչված են կանխելու կամ, եթե հանարավոր է ամբողջությամբ ապահովելու C հավելվածի I մասում ընդգրկված քիմիական նյութերի արտանետումների և շրջակա միջավայրի վրա նրանց ազդեցության կրճատումը:

Լկդ տեսակետից.

ii/ «մեթոդները» ընդգրկում են ինչպես կիրառվող տեխնոլոգիան, այնպես էլ սարքավորումների նախագծումը, կառուցումը, պահպանումը, աշխատանքը և շահագործումից դուրս գալը,

iii/ «առկա» մեթոդներն այն մեթոդներն են, որոնք մատչելի են օպերատորի համար, ինչպես նաև մշակված են այնպիսի մասշտաբներով, որոնք թույլ են տալիս դրանց կիրառումը համապատասխան արդյունաբերական սեկտորում, տնտեսական և տեխնիկական իրականացվող պայմաններում հաշվի առնելով ծախսերն ու առավելությունները,

iv/ «լավագույն» նշանակում է շրջակա միջավայրի բարձր մակարդակով պահպանության առավել արդյունավետ ձեռք բերումներ,

v/ «բնապահպանական գործունեության լավագույն ձևեր» նշանակում է բնապահպանական գործունեության կարգավորման միջոցների և ռազմավարության առավել ընդունելի զուգակցման կիրառում,

vi/ «նոր աղբյուր» նշանակում է ցանկացած աղբյուր, շինարարություն կամ նշանակալի մոդիֆիկացիաներ, որոնք սկսվել են ծայրահեղ դեպքում մեկ տարի անց.

ա. տվյալ Կողմի համար սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու պահից, կամ

բ. տվյալ Կողմի համար C հավելվածի ուղղումներն ուժի մեջ մտնելու պահից, երբ աղբյուրը սույն Կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխանում է միայն այդ ուղղման շնորհիվ,

է/ սահմանային արտանետումների մեծությունները կամ արդյունավետության ստանդարտները կարող են օգտագործվել տվյալ Կողմի կողմից կետ 3-ի շրջանակներում առկա լավագույն մեթոդներին վերաբերող պարտավորությունների կատարման համար:

Հոդված 6. Պաշարների և թափոնների հետ կապված արտանետումների կրճատմանը կամ վերացմանն ուղղված միջոցառումներ

1. Որպեսզի պաշարները, որոնք կազմված են կամ պարունակում են A կամ B հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութեր և թափոններ, ներառյալ թափոնների վերածված արտադրանքներն ու ապրանքները, որոնք կազմված են, պարունակում են կամ վարակված են A, B կամ C հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութերով, կարգավորվեն այնպես, որ ապահովվի մարդու առողջության ու շրջակա միջավայրի պահպանությունը, յուրաքանչյուր Կողմ.

ա/ մշակում է համապատասխան ռազմավարություն հայտնաբերելու համար.

i/ պաշարները, որոնք կազմված են կամ պարունակում են A կամ B հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութեր, և

ii/ արտադրանքներն ու ապրանքները, որոնք գործածության մեջ են և թափոնները, որոնք կազմված են, պարունակում են կամ վարակված են A, B կամ C հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութերով,

բ/ հնարավորության սահմաններում հայտնաբերում է պաշարները, որոնք կազմված են կամ պարունակում են A կամ B հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութեր՝ ա/ ենթակետում նշված ռազմավարության հիման վրա,

գ/ համապատասխան ձևով ապահովում է պաշարների անվտանգ, արդյունավետ և էկոլոգիապես ռացիոնալ կարգավորումը: A կամ B հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութերի պաշարները, որոնք չեն թույլատրվում օգտագործման համաձայն A հավելվածում նշված կոնկրետ բացառության, կամ B հավելվածում նշված կոնկրետ բացառության կամ ընդունելի նպատակի, բացառությամբ այն պաշարների, որոնք թույլատրվում է արտահանել 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն, համարվում են թափոններ և ենթակա են կարգավորման դ/ ենթակետի դրույթներին համապատասխան,

դ/ ձեռնարկում է համապատասխան միջոցներ, որպեսզի այդպիսի թափոնները, ներառյալ թափոնների վերածված արտադրանքներն ու ապրանքները.

i/ մշակվեն, հավաքվեն, փոխադրվեն ու պահպանվեն էկոլոգիապես անվտանգ ճանապարհով,

ii/ հեռացվեն այնպես, որ նրանցում պարունակվող կայուն օրգանական աղտոտիչները ոչնչացվեն կամ անդարձելի փոխակերպվեն և չդրսևորեն կայուն օրգանական աղտոտիչների հատկություններ կամ հեռացվեն էկոլոգիապես անվտանգ այլ ճանապարհով, այն դեպքում, երբ ոչնչացումը կամ անդարձելի փոխակերպումը չեն համարվում նախընտրելի տարբերակ կամ նրանցում կայուն օրգանական աղտոտիչների պարունակությունը ցածր է, հաշվի առնելով միջազգային կանոնները, ստանդարտներն ու ղեկավար սկզբունքները, ներառյալ նրանք, որոնք կարող են մշակվել կետ 2-ի համաձայն և համապատասխանում են վտանգավոր թափոնների կարգավորումը սահմանող գլոբալ և տարածաշրջանային կարգերին,

iii/ թույլատրվեն հեռացման այնպիսի ճանապարհով, որը կարող է բերել կայուն օրգանական աղտոտիչների վերականգման, կրկնակի շրջանառության, օգտահանման, ուղղակի կրկնակի օգտագործման կամ օգտագործման այլընտրանքային ձևերի, և

iv/ չտեղափոխվեն միջազգային սահմաններով՝ հաշվի չառնելով միջազգային նորմերը, դրույթներն ու ղեկավար սկզբունքները,

ե/ ջանքեր է գործադրում A, B կամ C հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութերով վարակված տեղամասերի հայտնաբերման համապատասխան ռազմավարության մշակման համար. նման տեղամասերի վերականգման աշխատանքները պետք է տարվեն էկոլոգիապես անվտանգ ճանապարհով:

2. Կողմերի կոնֆերանսը սերտ համագործակցում է վտանգավոր թափոնների անդրսահմանային փոխադրման և դրանց հեռացման նկատմամբ հսկողություն սահմանելու մասին Բազելի կոնվենցիայի համապատասխան մարմինների հետ, մասնավորապես

ա/ սահմանում է ոչնչացման և անդարձելի փոխակերպման մակարդակները, որոնք անհրաժեշտ են կայուն օրգանական աղտոտիչների հատկություններ չդրսևորելու համար, ինչը նշված է D հավելվածի կետ 1-ում,

բ/ սահմանում է այն մեթոդները, որոնք համարում է էկոլոգիապես անվտանգ հեռացման մեթոդներ, ինչի մասին խոսվում է վերևում,

գ/ պատշաճ կերպով սահմանում է A, B և C հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութերի կոնցենտրացիաների մակարդակները կայուն օրգանական աղտոտիչների ցածր պարունակությունը որոշելու համար՝ կետ 1-ի դ/ ii/ ենթակետի համաձայն:

Հոդված 7. Իրագործման պլանները

1. Յուրաքանչյուր Կողմ.

ա/ մշակում և ձգտում է իրականացնել սույն Կոնվենցիայով նախատեսված իր պարտավորությունների կատարման պլանը,

բ/ իր իրագործման պլանը ուղարկում են Կողմերի կոնֆերանսին սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու պահից երկու տարվա ընթացքում, և

գ/ վերանայում և համապատասխան ձևով պարբերաբար նորացնում է իր իրագործման պլանը՝ համաձայն ընթացակարգի, որը կսահմանվի Կողմերի կոնֆերանսի որոշման մեջ:

2. Կողմերը նպատակահարմարության դեպքում համագործակցում են ուղղակիորեն կամ գլոբալ, տարածաշրջանային և ենթատարածաշրջանային կազմակերպությունների միջոցով և խորհրդատվություններ են անցկացնում իրենց ազգային շահագրգիռ կողմերի հետ՝ ներառելով կանանց կազմակերպություններ և երեխաների առողջության պահպանությամբ զբաղվող խմբեր՝ իրենց իրագործման պլանների մշակմանը, իրագործմանը և նորացմանն աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով:

3. Կողմերը ձգտում են օգտագործել և անհրաժեշտության դեպքում միջոցներ ստեղծել իրենց կայուն զարգացման ռազմավարություններում կայուն օրգանական աղտոտիչների վերաբերյալ իրագործման պլանները ներառելու համար:

Հոդված 8. Քիմիական նյութերի ընդգրկումը A, B և C հավելվածներում

1. Ցանկացած Կողմ կարող է քարտուղարությանը առաջարկություն ներկայացնել այս կամ այն քիմիական նյութը A, B և/կամ C հավելվածներում ընդգրկելու վերաբերյալ: Առաջարկությունը պետք է պարունակի D հավելվածում նշված տեղեկատվությունը: Առաջարկություն ներկայացնելու համար Կողմին կարող են օգնություն ցուցաբերել այլ Կողմեր և/կամ քարտուղարությունը:

2. Քարտուղարությունը ստուգում է, արդո՞ք տվյալ առաջարկությունը պարունակում է D հավելվածում նշված տեղեկատվությունը: Եթե քարտուղարությունը գտնում է, որ առաջարկությունը պարունակում է նշված տեղեկատվությունը, ապա ուղարկում է այն կայուն օրգանական աղտոտիչներով զբաղվող Կոմիտեին:

3. Կոմիտեն քննարկում է առաջարկությունը և օգտագործում է D հավելվածում շարադրված ընտրության չափանիշները ձկուն և թափանցիկ մոտեցման հիման վրա, համալիր և հաշվեկշիռ կերպով հաշվի առնելով ամբողջ ներկայացված տեղեկատվությունը:

4. Եթե Կոմիտեն գտնում է, որ

ա/ բավարարված է ընտրության չափանիշների կատարմամբ, ապա նա քարտուղարության միջոցով այդ առաջարկությունը և Կոմիտեի գնահատականը ուղարկում է բոլոր Կողմերին և դիտորդներին և առաջարկում իրենց ներկայացնել E հավելվածում նշված տեղեկատվությունը, կամ

բ/ այն դեպքերում, երբ նա բավարարված չէ ընտրության չափանիշների կատարմամբ, քարտուղարության միջոցով տեղեկացնում է բոլոր Կողմերին և դիտորդներին և ներկայացնում Կոմիտեի գնահատականը ու առաջարկությունը բոլոր Կողմերին, և առաջարկությունը մերժվում է:

5. Ցանկացած Կողմ կարող է կրկին ներկայացնել Կոմիտեին առաջարկությունը, որը մերժվել էր նրա կողմից 4-րդ կետի համաձայն: Կրկնակի ներկայացման ժամանակ առաջարկության մեջ կարող են ընդգրկվել այդ Կողմի ցանկացած մտահոգությունները, ինչպես նաև հիմնավորումը՝ այն Կոմիտեի կողմից լրացուցիչ քննարկելու համար: Եթե կիրառելով այդ ընթացակարգը՝ Կոմիտեն կրկին մերժում է առաջարկությունը, Կողմը կարող է վիճարկել Կոմիտեի այդ որոշումը, իսկ Կողմերի կոնֆերանսը այդ հարցը քննարկում է իր հաջորդ նստաշրջանի ժամանակ: Կողմերի կոնֆերանսը կարող է որոշում ընդունել՝ ելնելով D հավելվածում պարունակվող ընտրության չափանիշներից և հաշվի առնելով Կոմիտեի գնահատականն ու ցանկացած Կողմի կամ դիտորդի կողմից ներկայացված ցանկացած

լրացուցիչ տեղեկատվություն այն մասին, որ պետք է շարունակել առաջարկության քննարկումը:

6. Եթե Կոմիտեն որոշում է ընդունում այն մասին, որ ընտրության չափանիշները պահպանվել են կամ Կողմերի կոնֆերանսը որոշել է, որ առաջարկությանը պետք է ընթացք տալ, Կոմիտեն շարունակում է առաջարկության քննարկումը, հաշվի առնելով ցանկացած ստացված համապատասխան լրացուցիչ տեղեկատվություն և համաձայն պատրաստում ռիսկերի բնութագրի նախագիծ: Այդ նախագիծը քարտուղարության միջոցով նա ներկայացնում է բոլոր Կողմերին և դիտորդներին, հավաքում նրանց տեխնիկական դիտողությունները և նկատի ունենալով այդ դիտողությունները ավարտում է ռիսկերի բնութագրի պատրաստումը:

7. Եթե E հավելվածի համաձայն պատրաստած ռիսկերի բնութագրի հիման վրա Կոմիտեն գալիս է եզրակացության, որ.

ա/ տվյալ քիմիական նյութը կարող է շրջակա միջավայրում մեծ հեռավորությունների վրա տարածման արդյունքում առաջացնել լուրջ անբարենպաստ հետևանքներ մարդու առողջության և/կամ շրջակա միջավայրի համար, որոնք գլոբալ գործողություններ կպահանջեն, ապա առաջարկության քննարկումը պետք է շարունակել: Գիտական հանոգվածության լրիվ բացակայությունը չի խոչընդոտում ռիսկերի կարգավորման գնահատականի պատրաստմանը: Կոմիտեն քարտուղարության միջոցով բոլոր Կողմերից և դիտորդներից պահանջում է F հավելվածում նշված նկատառումներին վերաբերող տեղեկատվություն: Այնուհետև նա պատրաստում է ռիսկերի կարգավորման գնահատականը, որն ընդգրկում է տվյալ քիմիական նյութի կարգավորման հնարավոր միջոցների վերլուծությունը այդ հավելվածին համապատասխան, կամ

բ/ առաջարկության հետագա քննարկումը հարկ չէ շարունակել, քարտուղարության միջոցով բոլոր Կողմերին և դիտորդներին տրամադրում է ռիսկերի բնութագիրը և մերժում այդ առաջարկությունը:

8. Ցանկացած առաջարկության վերաբերյալ, որը մերժվել է կետ 7բ-ի համաձայն, ցանկացած Կողմ կարող է խնդրանքով դիմել Կողմերի կոնֆերանսին, որպեսզի հանձնարարեն Կոմիտեին առաջարկող Կողմից և այլ Կողմերից պահանջել լրացուցիչ տեղեկատվություն մի տարին չգերազանցող ժամանակաշրջանի համար: Այդ ժամանակաշրջանը լրանալուց հետո և ցանկացած ստացած տեղեկատվության հիման վրա Կոմիտեն կրկին քննարկում է առաջարկությունը կետ 6-ի համաձայն Կողմերի կոնֆերանսի Կողմից սահմանվող կարգով: Եթե Կոմիտեն կրկին կիրառելով այդ ընթացակարգը մերժում է առաջարկը, Կողմը կարող է վիճարկել Կոմիտեի այդ որոշումը, իսկ Կողմերի կոնֆերանսը քննարկում է այդ հարցը իր հաջորդ նստաշրջանում: Կողմերի կոնֆերանսը կարող է որոշում ընդունել այն մասին, որ հարկ է շարունակել առաջարկության քննարկումը՝ ելնելով E հավելվածի համաձայն պատրաստած ռիսկերի բնութագրից և հաշվի առնելով Կոմիտեի գնահատականն ու ցանկացած Կողմի կամ դիտորդի կողմից ներկայացված ցանկացած լրացուցիչ տեղեկատվություն: Եթե Կողմերի կոնֆերանսը գտնում է, որ պետք է շարունակել առաջարկության քննարկումը, ապա Կոմիտեն պատրաստում է ռիսկերի կարգավորման գնահատականը:

9. Կետ 6-ում հիշատակված ռիսկերի բնութագրի և կետ 7ա/ կամ կետ 8-ում հիշատակված ռիսկերի կարգավորման գնահատականի հիման վրա Կոմիտեն հանձնարարական է տալիս Կողմերի կոնֆերանսի կողմից տվյալ քիմիական նյութը A, B և/կամ C հավելվածներում ընդգրկելու վերաբերյալ հարցի քննարկման նպատակահարմարության մասին: Կողմերի կոնֆերանսը պատշաճ կերպով հաշվի առնելով Կոմիտեի հանձնարարականները, այդ թվում և նախագոյշության միջոցներ ձեռնարկելու սկզբունքին համապատասխան գիտական հավաստիության բացակայությունը, ընդունում է որոշում տվյալ քիմիական նյութը A, B և/կամ C հավելվածներում ընդգրկելու անհրաժեշտության մասին և սահմանում դրան համապատասխան կարգավորման միջոցներ:

Հոդված 9. Տեղեկատվության փոխանակում

1. Յուրաքանչյուր Կողմ հեշտացնում կամ իրականացնում է տեղեկատվության փոխանակում, որը վերաբերում է.

ա/ կայուն օրգանական աղտոտիչների արտադրության, օգտագործման և արտանետումների կրճատմանը կամ վերացմանը, և

բ/ կայուն օրգանական աղտոտիչների այլընտրանքներին, այդ թվում դրանց հետ կապված ռիսկերի, ինչպես նաև տնտեսական ու սոցիալական ծախսերի վերաբերյալ տեղեկատվությանը:

2. Կետ 1-ում հիշատակված տեղեկատվության փոխանակումը Կողմերը իրագործում են անմիջականորեն միմյանց հետ կամ էլ քարտուղարության միջոցով:

3. Յուրաքանչյուր Կողմ նշանակում է ազգային համակարգող կենտրոն՝ նման տեղեկատվության փոխանակման նպատակների համար:

4. Քարտուղարությունը կատարում է միջնորդության մեխանիզմի ֆունկցիա՝ կայուն օրգանական աղտոտիչների մասին տեղեկատվության վերաբերյալ, այդ թվում Կողմերի, միջկառավարական և ոչ կառավարական կազմակերպությունների կողմից տրամադրած տեղեկատվության վերաբերյալ:

5. Սույն Կոնվենցիայի նպատակների համար մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի անվտանգության հարցերին վերաբերող տեղեկատվությունը չի համարվում գաղտնի: Սույն Կոնվենցիային համապատասխան այլ տեղեկատվության փոխանակում իրականացնող Կողմերը ապահովում են ցանկացած գաղտնի տեղեկատվության պաշտպանումը փոխադարձ պայմանավորվածությունների հիման վրա:

Հոդված 10. Հանրության տեղեկացում, իրազեկության բարձրացում և լուսավորում

1. Յուրաքանչյուր Կողմ իր հնարավորությունների շրջանակներում աջակցում և նպաստում է.

ա/ իր ղեկավար մարմինների իրազեկության բարձրացմանը՝ կայուն օրգանական աղտոտիչների հարցերի վերաբերյալ,

բ/ կայուն օրգանական աղտոտիչների վերաբերյալ առկա տեղեկատվության տրամադրմանը հանրության լայն շրջանակներին՝ հաշվի առնելով 9-րդ հոդվածի 5-րդ կետը,

գ/ կայուն օրգանական աղտոտիչների, ինչպես նաև դրանց այլընտրանքների և մարդու առողջության ու շրջակա միջավայրի վրա դրանց հետևանքների վերաբերյալ ուսումնական և հասարակական-լուսավորչական ծրագրերի մշակմանը և իրագործմանը հատկապես կանանց, երեխաների և քիչ կրթված անձանց համար,

դ/ հանրության մասնակցությանը կայուն օրգանական աղտոտիչներին և մարդու առողջության ու շրջակա միջավայրի վրա դրանց հետևանքներին վերաբերող հարցերի լուծման, ինչպես նաև հակազդման համապատասխան միջոցների մշակման գործում, ներառյալ սույն Կոնվենցիայի իրականացման գործում ազգային մակարդակով ներդրման հնարավորությունների ստեղծմանը,

ե/ աշխատանքային, գիտական, դասավանդող, տեխնիկական և կառավարչական կադրերի պատրաստմանը,

զ/ հանրության լուսավորման և տեղեկացման համար ազգային և միջազգային մակարդակներով նյութերի պատրաստմանը և դրանց փոխանակմանը, և

է/ ազգային և միջազգային մակարդակներով լուսավորչական և ուսումնական ծրագրերի իրականացմանը:

2. Յուրաքանչյուր Կողմ իր հնարավորությունների շրջանակներում ապահովում է, որպեսզի հասարակությանը հասանելի լինի կետ 1-ում հիշատակված հասարակական տեղեկատվությունը, ինչպես նաև, որպեսզի այդ տեղեկատվությունը կանոնավոր նորացվի:

3. Յուրաքանչյուր Կողմ իր հնարավորությունների շրջանակներում կոչ է անում, որպեսզի արդյունաբերական և պրոֆեսիոնալ օգտատերերը աջակցեն և նպաստեն կետ 1-ում

հիշատակած տեղեկատվության տրամադրմանը ազգային և անհրաժեշտության դեպքում ենթատարածաշրջանային, տարածաշրջանային և գլոբալ մակարդակներով:

4. Կայուն օրգանական աղտոտիչների և դրանց այլ ընտրանքների վերաբերյալ տեղեկատվություն ապահովելով՝ Կողմերը կարող են օգտագործել անվտանգության վերաբերյալ տվյալների ձևերը, զեկույցներ, զանգվածային լրատվության միջոցների հնարավորությունները և կապի այլ միջոցները և կարող են ստեղծել տեղեկատվական կենտրոններ ազգային և տարածաշրջանային մակարդակներով:

5. Յուրաքանչյուր Կողմ դրականորեն է դիտարկում այնպիսի մեխանիզմների ստեղծման վերաբերյալ հարցը, ինչպիսիք են արտանետումների և աղտոտիչների տարածման ռեգիստրները A, B կամ C հավելվածներում թվարկված արտազատվող կամ հեռացվող քիմիական նյութերի ամենամյա ծավալների հաշվարկային ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքի և տարածման համար:

Հոդված 11. Գիտական հետազոտություններ, մշակումներ և մոնիտորինգ

1. Կողմերը իրենց հնարավորությունների շրջանակներում խրախուսում և/կամ իրականացնում են ազգային և միջազգային մակարդակներով համապատասխան գիտական հետազոտություններ, մշակումներ, մոնիտորինգ և համագործակցություն կայուն օրգանական աղտոտիչների և անհրաժեշտության դեպքում, դրանց այլընտրանքների ու պոտենցիալ կայուն օրգանական աղտոտիչների վերաբերյալ հարցերում, մասնավորապես.

ա/ աղբյուրներ և արտանետումներ շրջակա միջավայր

բ/ առկայությունը, մակարդակները մարդկանց օրգանիզմում և շրջակա միջավայրում և համապատասխան տեմդենցները,

գ/ տարածումը շրջակա միջավայրում, դրա «ձակատագիրը» և փոխակերպումը,

դ/ ներգործությունը մարդու առողջության վրա և հետևանքները շրջակա միջավայրի համար,

ե/ սոցիալ-տնտեսական և մշակութային հետևանքներ,

զ/ կրճատումը և/կամ արտազատման վերացումը, և

է/ արտանետումների չափման վերլուծական մեթոդներ և ծագման աղբյուրների հաշվառման միասնականացված մեթոդաբանություններ:

2. Միջոցներ ձեռնարկելով, կետ 1-ի կատարման նպատակով, Կողմերը իրենց հնարավորությունների շրջանակներում.

ա/ նպատակահարմարության դեպքում ապահովում են աջակցություն և միջազգային ծրագրերի, ցանցերի և կազմակերպությունների հետագա զարգացում, որոնց խնդիրն է գիտական հետազոտությունների, տեղեկությունների հավաքման և մոնիտորինգի որոշմունք, անցկացումը, գնահատումն ու ֆինանսավորումը, հաշվի առնելով ջանքերը նվազագույնի հասցնելու անհրաժեշտությունը,

բ/ աջակցում են ազգային և միջազգային ջանքերին ուղղված գիտա-տեխնիկական հետազոտությունների անցկացման ազգային հնարավորությունների ընդլայնմանը, հատկապես զարգացող և անցումային տնտեսություն ուժնեցող երկրներում, ինչպես նաև տվյալների և վերլուծությունների արդյունքների հասանելիությունը և դրանց փոխանակումը,

գ/ հաշվի են առնում զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրների կարիքները և պահանջները, մասնավորապես, ֆինանսական և տեխնիկական միջոցների, և համագործակցում են իրենց հնարավորությունների ընդլայնման գործում «ա» և «բ» ենթակետերում հիշատակված ջանքերի իրագործմանը մասնակցելու նպատակով,

դ/ անցկացնում են գիտական հետազոտություններ՝ ուղղված վերաբարդողական ընդունակության վրա կայուն օրգանական աղտոտիչների ներգործության հետևանքների մեղմացմանը,

ե/ կանոնավոր և ժամանակին ապահովում են սույն կետում հիշատակված հետազոտությունների մշակումների և մոնիտորինգի ոլորտում իրենց միջոցառումների արդյունքների հասանելիությունը լայն հասարակությանը, և

զ/ խրախուսում և/կամ իրականացնում են համագործակցություն գիտական հետազոտությունների, մշակումների և մոնիտորինգի արդյունքում ստացած տեղեկատվական տվյալների պահպանման ոլորտում:

Հոդված 12. Տեխնիկական օգնություն

1. Կողմերը գտնում են, որ ժամանակին և համապատասխան տեխնիկական օգնության ցուցաբերումը ի պատասխան Կողմերի խնդրանքի, որոնք հանդիսանում են զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ, սույն Կոնվենցիայի հաջող իրականացման կարևորագույն պայմանն է:

2. Կողմերը համագործակցում են զարգացող երկրներ հանդիսացող Կողմերին և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերին ժամանակին և համապատասխան օգնություն ցուցաբերելու գործում և հաշվի առնելով դրանց հատուկ պահանջները սույն Կոնվենցիայի շրջանակներում իրենց պարտավորությունների կատարման ոլորտում, դրանց ներուժի մշակմանը և ամրապնդմանը աջակցելու գործում:

3. Այդ առումով, զարգացած երկրներ հանդիսացող Կողմերի և այլ Կողմերի կողմից ցուցաբերվող տեխնիկական օգնությունը, հաշվի առնելով դրանց հնարավորությունները, ընդգրկում է նաև փոխադարձ պայմանավորվածության հիման վրա տեխնիկական օգնությունը՝ ուղղված սույն Կոնվենցիայի շրջանակներում իրենց պարտավորությունների կատարման ներուժի ստեղծմանը: Դրա վերաբերյալ լրացուցիչ ցուցումները կներկայացվեն Կողմերի կոնֆերանսի կողմից:

4. Սույն Կոնվենցիայի իրականացման նպատակով Կողմերը համապատասխան կերպով ստեղծում են մեխանիզմներ զարգացող երկրներ և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերին տեխնիկական օգնություն ցուցաբերելու և տեխնոլոգիաների փոխանցումն ընդլայնելու համար: Այդ մեխանիզմներն ընդգրկում են ներուժի ամրապնդման և տեխնոլոգիաների փոխանցման տարածաշրջանային և ենթատարածաշրջանային կենտրոններ՝ զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերին սույն Կոնվենցիայի շրջանակներում իրենց պարտավորությունների կատարմանը աջակցելու նպատակով: Դրա վերաբերյալ լրացուցիչ ցուցումները կներկայացվեն Կողմերի կոնֆերանսի կողմից:

5. Սույն հոդվածի համատեքստում Կողմերը տեխնիկական օգնություն ցուցաբերելիս հաշվի են առնում առավել թույլ զարգացած երկրների և զարգացող փոքր կղզի-պետությունների կոնկրետ պահանջները և հատուկ դիրքը:

Հոդված 13. Ֆինանսական ռեսուրսներ և ֆինանսավորման մեխանիզմներ

1. Յուրաքանչյուր Կողմ պարտավորվում է իր հնարավորությունների շրջանակներում համապատասխան իր ազգային պլանների, գերակայությունների և ծրագրերի, ցուցաբերելով ֆինանսական օգնություն և աջակցություն այն ազգային միջոցառումների վերաբերյալ, որոնք ուղղված են սույն Կոնվենցիայի իրականացմանը:

2. Զարգացած երկրներ հանդիսացող Կողմերը անհրաժեշտ հնարավորությունների տրամադրման նպատակով նոր և լրացուցիչ ֆինանսական ռեսուրսներ են հատկացնում զարգացող երկրներ և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերին՝ սույն Կոնվենցիայի շրջանակներում իրենց պարտավորությունների կատարումն ապահովող միջոցառումների իրականացման հետ կապված բոլոր համաձայնեցված լրացուցիչ ծախսերը իրենց կողմից ծածկելու համար՝ համաձայն ընդունող-Կողմի և կետ 6-ում հիշատակված մեխանիզմի գործունեությանը մասնակցող կառուցվածքի միջև պայմանավորվածությունների:

Այլ Կողմերը նման ֆինանսական ռեսուրսներ կարող են տրամադրել կամավոր հիմունքներով և իրենց հնարավորություններից ելնելով: Բացի այդ, պետք է խրախուսել վճարումները այլ աղբյուրներից: Տվյալ պարտավորությունների կատարման ժամանակ հաշվի են առնվում վճարումներ կատարող Կողմերի համատեղ ֆինանսական պատասխանատվության կարևորությունը և միջոցների աղեկավարության, կանխատեսելիության և ժամանակին տրամադրման պահանջը:

3. Չարգացած երկրներ հանդիսացող Կողմերը և այլ Կողմերը, ելնելով իրենց հնարավորություններից և համաձայն իրենց ազգային պլանների, գերակայությունների և ծրագրերի, նույնպես կարող են տրամադրել, իսկ զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերը կարող են ստանալ ֆինանսական ռեսուրսներ այլ երկկողմանի, տարածաշրջանային և բազմակողմանի աղբյուրների միջոցով, որոնք նախատեսված են սույն Կոնվենցիայի իրականացմանը աջակցություն ցուցաբերելու համար:

4. Այն, թե ինչքանով զարգացող երկրներ հանդիսացող Կողմերը արդյունավետ կկատարեն իրենց պարտավորությունները ըստ սույն Կոնվենցիայի, կախված է սույն Կոնվենցիայով՝ զարգացած երկրներ հանդիսացող Կողմերի կողմից ֆինանսական ռեսուրսներին, տեխնիկական օգնությանը և տեխնոլոգիայի փոխանցմանը վերաբերող իրենց պարտավորությունների արդյունավետ կատարումից: Մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի պահպանության անհրաժեշտությանը պատշաճ ուշադրություն դարձնելու հետ մեկտեղ պետք է լիովին հաշվի առնել այն փաստը, որ կայուն տնտեսական և սոցիալական զարգացումը և չքավորության իսպառ վերացումը հանդիսանում են զարգացող երկրներ հանդիսացող Կողմերի հիմնական և առավել հրատապ գերակայությունները:

5. Կողմերը ֆինանսական ոլորտում միջոցներ ձեռնարկելիս լիովին հաշվի են առնում առավել քիչ զարգացած երկրների և զարգացող փոքր կղզի-պետությունների հատուկ դիրքը և կոնկրետ պահանջները:

6. Սույնով հաստատվում է Կոնվենցիայի իրականացմանն աջակցելու համար զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերին անվերադարձ կամ արտոնիակ հիմունքներով աղեկվատ և կայուն կերպով ֆինանսական ռեսուրսների տրամադրման մեխանիզմը: Տվյալ մեխանիզմը սույն Կոնվենցիայի նպատակների համար գործում է Կողմերի կոնֆերանսի կառավարման և ղեկավարման ներքո և հաշվետու է վերջինիս: Մեխանիզմի աշխատանքը ապահովում են մեկ կամ մի քանի կառուցվածքներ, այդ թվում գոյություն ունեցող միջազգային կառուցվածքները համաձայն այն որոշման, որը հնարավոր է ընդունի Կողմերի կոնֆերանսը: Տվյալ մեխանիզմը կարող է ընդգրկել նաև այլ կառուցվածքներ, որոնք զբաղվում են բազմակողմանի, տարածաշրջանային և երկկողմանի հիմունքներով ֆինանսական և տեխնիկական օգնության ցուցաբերմամբ: Վճարները այդ մեխանիզմին համարվում են լրացուցիչ, այլ ֆինանսական միջոցների նկատմամբ, որոնք կետ 2-ի համաձայն տրամադրվում են զարգացող երկրներ և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերին:

7. Սույն Կոնվենցիայի նպատակներին և կետ 6-ի դրույթներին համապատասխան Կողմերի կոնֆերանսը իր առաջին խորհրդակցության ժամանակ ընդունում է համապատասխան ղեկավար ցուցմունքներ՝ նախատեսված մեխանիզմի համար և ֆինանսավորման մեխանիզմի գործունեությանը մասնակցող կառուցվածքի կամ կառուցվածքների հետ համաձայնեցնում դրանց կատարմանը ուղղված միջոցները:

Ղեկավար ցուցմունքները վերաբերում են այնպիսի ասպեկտների, ինչպիսիք են.

ա/ քաղաքականության, ռազմավարության, զործառման և ծրագրային գործունեության ոլորտում գերակայությունների, ինչպես նաև հստակ չափանիշների և ղեկավար սկզբունքների սահմանումը ֆինանսական ռեսուրսներից օգտվելու իրավունք տրամադրելու վերաբերյալ, ներառյալ այդ ռեսուրսների կանոնավոր հիմունքներով օգտագործման գնահատականը և մոնիտորինգը,

բ/ կառույցի կամ կառույցների կողմից Կողմերի կոնֆերանսին կանոնավոր զեկույցների ներկայացումը՝ Կոնվենցիայի իրականացման հետ կապված միջոցառումների աղեկավար և կայուն ֆինանսավորման վերաբերյալ,

գ/ աջակցությունը տարբեր աղբյուրներից ֆինանսավորման օգտագործման վրա հիմնված մոտեցումների, մեխանիզմների և պայմանավորվածությունների կիրառմանը,

դ/ սխեմաները, որոնք թույլ են տալիս որոշել սույն Կոնվենցիայի իրականացման համար անհրաժեշտ և առկա ֆինանսական միջոցների կանխատեսվող և սահմանվող ծավալները, հաշվի առնելով, որ կայուն օրգանական աղտոտիչներից հրաժարումը կարող է պահանջել երկարատև ֆինանսավորում և այդ ծավալների պարբերական վերանայման պայմաններ, և

ե/ շահագրգիռ Կողմերին իրենց ջանքերի կողողինացմանը աջակցելու նպատակով պահանջների գնահատման, առկա ֆինանսավորման աղբյուրների և համակարգերի վերաբերյալ տեղեկատվության ապահովման գործում օգնություն ցուցաբերելու ձևերը:

8. Կողմերի կոնֆերանսը ոչ ուշ, քան իր երկրորդ խորհրդակցության ժամանակ, այնուհետև կանոնավոր կերպով անցկացնում է սույն հոդվածով հաստատված մեխանիզմի արդյունավետության, զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ հանդիսացող Կողմերի փոփոխվող պահանջները բավարարելու ընդունակության, կետ 7-ում հիշատակված չափանիշների և ղեկավար ցուցմունքների, ֆինանսավորման մակարդակի, ինչպես նաև ֆինանսավորման մեխանիզմի աշխատանքը ապահովող կազմակերպական կառուցվածքների գործողության արդյունավետության ամփոփումը: Նման ամփոփման արդյունքների հիման վրա անհրաժեշտության դեպքում ընդունում է համապատասխան միջոցներ մեխանիզմի գործունեության արդյունավետությունը բարձրացնելու համար, այդ թվում հանձնարարականներ և ղեկավար ցուցմունքներ աղեկավար և կայուն ֆինանսավորումն ապահովող միջոցների վերաբերյալ՝ Կողմերի պահանջները բավարարելու նպատակով:

Հոդված 14. Ֆինանսավորման ժամանակավոր միջոցներ

Գլոբալ շրջակա միջավայրի ֆոնդի կառուցվածքային վերակառուցման անցկացման վերաբերյալ փաստաթղթին համապատասխան ֆոնդի կազմակերպական կառույցը ժամանակավոր հանդես է գալիս որպես հիմնական կառուցվածք, որին տրված է իրականացնել հոդված 13-ում նշված ֆինանսավորման մեխանիզմի գործառույթները՝ սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու և Կողմերի կոնֆերանսի առաջին խորհրդակցության միջև եղած ժամանակաշրջանում կամ մինչև Կողմերի կոնֆերանսը որոշում ընդունի այն մասին, թե ինչպիսի կազմակերպական կառուցվածք է նշանակված հոդված 13-ին համապատասխան: Գլոբալ շրջակա միջավայրի ֆոնդի կազմակերպական կառուցվածքը կատարում է այդ գործառույթները՝ իրականացնելով կոնկրետ կայուն օրգանական աղտոտիչներին վերաբերող օպերատիվ միջոցառումներ, նկատի ունենալով, որ այդ ոլորտում կարող են նոր միջոցներ պահանջվել:

Հոդված 15. Տեղեկատվության տրամադրում

1. Յուրաքանչյուր Կողմ Կողմերի կոնֆերանսին ներկայացնում է տեղեկատվություն սույն Կոնվենցիայի դրույթների իրականացմանն ուղղված իր կողմից ձեռնարկվող միջոցառումների և սույն Կոնվենցիայի նպատակներին հասնելու տեսակետից նման միջոցառումների արդյունավետության վերաբերյալ:

2. Յուրաքանչյուր Կողմ քարտուղարությանը ներկայացնում է.

ա/ A և B հավելվածներում թվարկված քիմիական նյութերից յուրաքանչյուրի արտադրության արտահանման և ներմուծման միագումար ծավալների վերաբերյալ վիճակագրական տվյալներ կամ նման տվյալների իրական գնահատականը, և

բ/ այն պետությունների ցանկը, որտեղից արտահանվել է այդ նյութերից յուրաքանչյուրը և այն պետությունների ցանկը, որտեղ ներմուծվել է այդ նյութերից յուրաքանչյուրը:

3. Նման տեղեկատվության ներկայացումը իրականացվում է այնպիսի պարբերությամբ և այն ձևով, որը կսահմանվի Կողմերի կոնֆերանսի կողմից՝ իր առաջին խորհրդակցության ժամանակ:

Հոդված 16. Արդյունավետության գնահատումը

1. Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց չորս տարի անց, իսկ այնուհետև Կողմերի կոնֆերանսի կողմից սահմանված պարբերականությամբ, Կոնֆերանսը անցկացնում է սույն Կոնվենցիայի արդյունավետության գնահատումը:

2. Նման գնահատմանը աջակցելու նպատակով Կողմերի կոնֆերանսը իր առաջին խորհրդակցության ժամանակ միջոցներ է ձեռնարկում A, B և C հավելվածներում ընդգրկված քիմիական նյութերի առկայության և շրջակա միջավայրում տարածաշրջանային և գլոբալ տեղափոխման նկատմամբ հսկողության վերաբերյալ համեմատելի տվյալներով իրեն ապահովելու համար: Այդ միջոցները.

ա/ իրականացվում են Կողմերի կողմից տարածաշրջանային հիմունքներով՝ իրենց տեխնիկական և ֆինանսական հնարավորություններին համապատասխան, եթե անհրաժեշտ է, գոյություն ունեցող ծրագրերի և մոնիտորինգի մեխանիզմների առավելագույն օգտագործմամբ,

բ/ անհրաժեշտության դեպքում կարող են լրացվել, հաշվի առնելով ռեկամների միջև եղած տարբերությունները և մոնիտորինգի վերաբերյալ միջոցառումներ իրականացնելու նրանց հնարավորությունները, և

գ/ ընդգրկվում են տարածաշրջանային և գլոբալ հիմունքներով մոնիտորինգի վերաբերյալ միջոցառումների արդյունքների մասին զեկույցների ներկայացումը, Կողմերի կոնֆերանսին այն պարբերականությամբ, որը կսահմանի Կողմերի կոնֆերանսը:

3. Գնահատումը, որի մասին խոսվում է կետ 1-ում, անցկացվում է առկա գիտական, էկոլոգիական, տեխնիկական և տնտեսական տեղեկատվության հիման վրա, ներառյալ.

ա/ մոնիտորինգի վերաբերյալ կետ 2-ի դրույթներին համապատասխան ներկայացվող զեկույցներ և այլ տեղեկատվություն,

բ/ 15-րդ հոդվածին համապատասխան ներկայացվող ազգային զեկույցներ, և

գ/ խախտումների մասին տեղեկատվություն, որը ստացվում է 17-րդ հոդվածին համապատասխան սահմանված ընթացակարգի համաձայն:

Հոդված 17. Չպահպանում (խախտում)

Կողմերի կոնֆերանսը հնարավորին կարճ ժամկետում մշակում և հաստատում է ընթացակարգեր և կազմակերպչական մեխանիզմներ՝ սույն Կոնվենցիայի դրույթները չպահպանելու փաստը որոշելու և Կոնվենցիայի դրույթները չկատարող Կողմերի հանդեպ վարվելակարգը որոշելու նպատակով:

Հոդված 18. Վեճերի կարգավորում

1. Սույն Կոնվենցիայի մեկնաբանման կամ կիրառման վերաբերյալ Կողմերի միջև վեճեր ծագելու դեպքում նրանք ձգտում են կարգավորել այն բանակցությունների կամ այլ խաղաղ ճանապարհով՝ իրենց ընտրությամբ:

2. Սույն Կոնվենցիայի վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու պահին կամ դրանից հետո ցանկացած ժամանակ տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպություն չհանդիսացող ցանկացած Կողմ կարող է գրավոր դիմում ներկայացնել Պահուորդին առ այն, որ սույն Կոնվենցիայի մեկնաբանման կամ կիրառման հետ կապված վեճերում պարտադիր է ճանաչում իր վրա նույնանման պարտավորություն վերցրած այլ Կողմի հետ վեճերի կարգավորման հետևյալ ձևերից մեկը կամ երկուսը.

ա/ արբիտրաժային քննություն ընթացակարգերի համաձայն, որոնք պետք է հնարավորինս շուտ ընդունվեն Կողմերի կոնֆերանսի կողմից և ընդգրկվեն հավելվածում,

բ/ վեճի փոխանցումը Միջազգային դատարան:

3. Տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպություն հանդիսացող յուրաքանչյուր Կողմ կարող է նման հայտարարություն անել արբիտրաժային քննության վերաբերյալ կեստ 2ա/-ում նշված ընթացակարգի համաձայն:

4. 2-րդ կամ 3-րդ կեստերի համաձայն արված հայտարարությունը մնում է ուժի մեջ մինչև դրա գործողության ժամկետի լրանալը՝ իր պայմանների համաձայն կամ այն անվավեր ճանաչելու մասին գրավոր ծանուցումը Պահանջողի պահպանմանը հանձնելուց հետո 3 ամսվա ընթացքում:

5. Հայտարարության գործողության ժամկետի լրացումը, անվավեր ճանաչելու մասին ծանուցումը կամ նոր հայտարարությունը որևէ կերպ չեն ազդում արբիտրաժային դատարանի կամ Միջազգային դատարանի քննության տակ գտնվող գործերի վրա, եթե վիճարկող կողմերը այլ համաձայնության չեն եկել:

6. Եթե վիճարկող կողմերը կեստ 2-ի համաձայն չեն ընդունել նույն կամ որևէ այլ ընթացակարգ կամ եթե վեճի մասին մի Կողմը մյուս Կողմին ծանուցում ուղարկելուց հետո 12 ամսվա ընթացքում Կողմերը չեն կարողացել կարգավորել իրենց վեճը, ապա այն յուրաքանչյուր վիճարկող կողմի խնդրանքով հանձնվում է համաձայնեցման հանձնաժողովի քննարկմանը: Համաձայնեցման հանձնաժողովը պատրաստում է հանձնարարականներով զեկուցում: Համաձայնեցման հանձնաժողովի վերաբերյալ լրացուցիչ ընթացակարգերն ընդգրկվում են հավելվածում, որը կիսատասուլի Կողմերի կոնֆերանսի կողմից ոչ ուշ քան 2-րդ խորհրդակցության ժամանակ:

Հոդված 19. Կողմերի կոնֆերանս

1. Սույնով սահմանվում է Կողմերի կոնֆերանսը:

2. Կողմերի կոնֆերանսի առաջին խորհրդակցությունը հրավիրվում է ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագրի գործադիր տնօրենի կողմից ոչ ուշ քան Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց 1 տարի անց: Հետագայում Կողմերի հերթական կոնֆերանսները հրավիրվում են Կոնֆերանսի սահմանած պարբերականությամբ:

3. Կողմերի կոնֆերանսի արտահերթ խորհրդակցությունները հրավիրվում են այն ժամանակ, երբ Կոնֆերանսը դա անհրաժեշտ համարի կամ ցանկացած Կողմի գրավոր խնդրանքով, պայմանով, որ այդ խնդրանքը կպաշտպանի Կողմերի ոչ պակաս քան մեկ երրորդը:

4. Կողմերի կոնֆերանսը իր առաջին խորհրդակցության ժամանակ փոխհամաձայնության միջոցով համաձայնեցնում և ընդունում է ընթացակարգային և ֆինանսական կանոններ իր և ցանկացած օժանդակ մարմինների համար, ինչպես նաև՝ քարտուղարության գործունեությունը կարգավորող ֆինանսական դրույթներ:

5. Կողմերի կոնֆերանսը մշտապես հսկում ու զնահատում է սույն Կոնվենցիայի իրականացումը: Այն կատարում է սույն Կոնվենցիայով իր վրա դրված գործառնությունները և այդ նպատակով:

ա/ ի հավելումն կեստ 6-ում սահմանված պահանջների՝ հաստատում է այնպիսի օժանդակ մարմիններ, որոնք անհրաժեշտ է համարում սույն Կոնվենցիայի իրագործման համար,

բ/ համապատասխան դեպքերում համագործակցում է միջազգային կոմպետենտ (իրավասու) կազմակերպությունների, նաև միջկառավարական և ոչ կառավարական մարմինների հետ, և

գ/ կանոնավոր կերպով կատարում է 15-րդ հոդվածի համաձայն Կողմերի ներկայացրած ողջ տեղեկատվության ամփոփում, ներառյալ 3-րդ հոդվածի 2բ/ iii/ կետի արդյունավետության քննարկումը,

դ/ ուսումնասիրում և լրացուցիչ միջոցներ է ձեռնարկում Կոնվենցիայի նպատակներին հասնելու համար:

6. Կողմերի կոնֆերանսն իր առաջին խորհրդակցության ժամանակ հաստատում է «Կայուն օրգանական աղտոտիչներով զբաղվող կոմիտե» օժանդակ մարմին՝ սույն Կոնվենցիայով այդ Կոմիտեին հանձնարարված գործառնությունների կատարման նպատակով: Այդ տեսակետից:

ա/ Կայուն օրգանական աղտոտիչներով զբաղվող կոմիտեի անդամները նշանակվում են Կողմերի կոնֆերանսի կողմից: Կոմիտեի անդամության կազմը ներառում է կառավարությունների կողմից նշանակված փորձագետների քիմիական նյութերի գնահատման և կարգավորման ոլորտում: Կոմիտեի անդամները նշանակվում են պրոպար աշխարհագրական բաշխման հիմունքներով,

բ/ Կողմերի կոնֆերանսը որոշում է Կոմիտեի կառավարման, կազմակերպման ու գործունեության շրջանակները, և

գ/ Կոմիտեն գործադրում է բոլոր ջանքերը փոխհամաձայնության միջոցով իր հանձնարարականների ընդունման համար: Եթե փոխհամաձայնության հասնելու բոլոր միջոցները սպառվել են, իսկ համաձայնությունը չի կայացվել, ապա որպես վերջին միջոց այդ հանձնարարականը ընդունվում է քվեարկությանը ներկա և մասնակցող անդամների ձայների երկու երրորդի մեծամասնությամբ:

7. Կողմերի կոնֆերանսը իր երրորդ խորհրդակցության ժամանակ գնահատական է տալիս այն բանին, թե կա արդյոք 3-րդ հոդվածի 2բ/ կետում շարադրված ընթացակարգի անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև՝ քննարկում դրա արդյունավետությունը:

8. Միավորված Ազգերի Կազմակերպությունը, նրա մասնագիտացված հաստատությունները և Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալությունը, ինչպես նաև սույն Կոնվենցիայի Կողմ չհանդիսացող ցանկացած պետություն կարող են ներկայացված լինել Կողմերի կոնֆերանսի խորհրդակցություններին՝ որպես դիտորդ: Ցանկացած ազգային կամ միջազգային, կառավարական կամ ոչ կառավարական այլ մարմիններ կամ հաստատություններ, որոնք իրազեկ սույն Կոնվենցիային վերաբերող հարցերին և քարտուղարությանը տեղյակ են պահել Կողմերի կոնֆերանսի խորհրդակցությանը որպես դիտորդ՝ ներկայացված լինելու իրենց ցանկության մասին, կարող են թույլատրվել մասնակցելու, եթե դրա դեմ չի առարկում Կողմերի խորհրդակցությանը ներկաների առնվազն մեկ երրորդը: Դիտորդների թույլտվությունը և մասնակցությունը կարգավորվում են Կողմերի կոնֆերանսում ընդունված ընթացակարգի կանոններով:

Հոդված 20. Քարտուղարություն

1. Սույնով հաստատվում է քարտուղարությունը:

2. Քարտուղարության վրա դրվում են հետևյալ գործառույթները.

ա/ Կողմերի կոնֆերանսի և օժանդակ մարմինների խորհրդակցությունների կազմակերպում և անհրաժեշտության դեպքում դրանց սպասարկում,

բ/ Կողմերին, հատկապես զարգացող կամ անցումային տնտեսություն ունեցող երկիր հանդիսացող Կողմերին օգնություն ցուցաբերելու օժանդակություն, սույն Կոնվենցիայի իրականացման գործում իրենց խնդրանքի համաձայն,

գ/ գործունեության անհրաժեշտ կոորդինացման ապահովում այլ համապատասխան միջազգային մարմինների քարտուղարությունների հետ,

դ/ 15-րդ հոդվածին համապատասխան տեղեկատվության կամ առկա այլ տեղեկատվության վրա հիմնված պարբերական զեկուցումների պատրաստում և ներկայացում Կողմերին,

ե/ Կողմերի կոնֆերանսի ընդհանուր ղեկավարության ներքո այնպիսի վարչական և պայմանագրային համաձայնությունների կնքում, որոնք կարող են պահանջվել իր գործառույթների արդյունավետ կատարման համար, և

զ/ սույն Կոնվենցիայով սահմանված քարտուղարության այլ գործառույթների կատարում, նաև այնպիսի գործառույթների, որոնք կարող են սահմանվել Կողմերի կոնֆերանսի կողմից:

3. Սույն Կոնվենցիայի քարտուղարության գործառույթները կատարվում են ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագրի գործադիր տնօրենի կողմից, եթե Կողմերի կոնֆերանսը քվեարկությանը ներկա և մասնակից Կողմերի ձայների երեք քարտորդի մեծամասնությամբ չի ընդունի որոշում

քարտուղարության գործառնությունների կատարումը որևէ այլ մեկ կամ մի քանի միջազգայն կազմակերպություններին հանձնարարելու մասին:

Հոդված 21. Կոնվենցիայի ուղղումներ

1. Ցանկացած Կողմ կարող է սույն Կոնվենցիայի ուղղումներ առաջարկել:
2. Սույն Կոնվենցիայի ուղղումներն ընդունում են Կողմերի կոնֆերանսի խորհրդակցության ժամանակ: Ցանկացած առաջարկվող ուղղման տեքստը քարտուղարությունը ուղղարկում է Կողմերին նախքան խորհրդակցության սկսվելը (ոչ ուշ քան 6 ամիս առաջ), որտեղ այն առաջարկվում է ընդունվել: Քարտուղարությունը առաջարկված ուղղումների տեքստը ուղարկում է սույն Կոնվենցիան ստորագրած Կողմերին և Պահնորդին՝ ի գիտություն:
3. Կողմերը գործադրում են բոլոր ջանքերը, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի առաջարկված ցանկացած ուղղում ընդունվի փոխհամաձայնության միջոցով: Եթե փոխհամաձայնության հասնելու բոլոր հնարավորությունները սպառվել են, իսկ համաձայնությունը չի կայացվել, ապա ուղղումը, որպես վերջին միջոց, ընդունվում է քվեարկությանը ներկա և մասնակից Կողմերի ծայրերի երեք քարորդի մեծամասնությամբ:
4. Ուղղումը Պահնորդի կողմից ուղղարկվում է բոլոր Կողմերին վավերացման, ընդունման կամ հավանության համար:
5. Պահնորդին գրավոր ծանուցում է ուղղարկվում ուղղումների վավերացման, ընդունման կամ հավանության մասին: Կետ 3-ի համաձայն ընդունված ուղղումը դրանք ընդունած Կողմերի համար ուժի մեջ է մտնում առնվազն Կողմերի երեք քարորդով, վավերացման, ընդունման կամ հավանության մասին փաստաթուղթը պահպանման հանձնելու 90-րդ օրը: Հետագայում ցանկացած այլ Կողմի համար ուղղումը ուժի մեջ է մտնում նրա վավերացման, ընդունման կամ հավանության մասին փաստաթուղթը իր կողմից պահպանման հանձնելու 90-րդ օրը:

Հոդված 22. Հավելվածների ընդունում և ուղղումներ

1. Սույն Կոնվենցիայի հավելվածները համարվում են նրա անբաժանելի մասը և, եթե այլ կերպ նախատեսված չէ, սույն Կոնվենցիան վկայակոչելը միևնույն ժամանակ նշանակում է վկայակոչել նրա ցանկացած հավելվածը:
2. Ցանկացած լրացուցիչ հավելված սահմանափակվում է ընթացակարգային, գիտական, տեխնիկական կամ վարչական հարցերով:
3. Սույն Կոնվենցիայի լրացուցիչ հավելվածների առաջարկման, ընդունման կամ ուժի մեջ մտնելու համար կիրառվում է հետևյալ ընթացակարգը.
ա/ լրացուցիչ հավելվածները առաջարկվում կամ ընդունվում են համաձայն 21-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ կետերում շարադրված ընթացակարգի,
բ/ ցանկացած Կողմ, որը չի կարող ընդունել լրացուցիչ հավելվածը, այդ մասին գրավոր տեղեկացնում է Պահնորդին նրա կողմից լրացուցիչ հավելվածի ընդունման մասին տեղեկացվելուց հետո 1 տարվա ընթացքում: Պահնորդը անհապաղ բոլոր կողմերին տեղեկացնում է ցանկացած նման ծանուցման մասին: Ցանկացած Կողմ կարող է ցանկացած պահի հետ վերցնել նախկինում ուղարկված ծանուցումը լրացուցիչ հավելվածը չընդունելու մասին, որից հետո այդ հավելվածը ուժի մեջ է մտնում տվյալ Կողմի համար գ/ ենթակետի դրույթները պահպանելու պայմանով, և
զ/ լրացուցիչ հավելվածի ընդունման մասին Պահնորդին տեղեկացնելուց
1 տարի անց այդ հավելվածն ուժի մեջ է մտնում բ/ ենթակետի դրույթների համաձայն ծանուցում չներկայացրած բոլոր Կողմերի համար:
4. A, B կամ C հավելվածների ուղղումների առաջարկումը, ընդունումը և ուժի մեջ մտնելը կարգավորվում են նույն ընթացակարգով, ինչ սույն Կոնվենցիայի լրացուցիչ հավելվածների առաջարկումը, ընդունումը և ուժի մեջ մտնելը, բացառությամբ, որ A, B կամ C հավելվածների

ուղղումն ուժի մեջ չի մտնում ցանկացած Կողմի համար, որը հայտարարություն է արել այդ հավելվածների ուղղումների վերաբերյալ, համաձայն 25-րդ հոդվածի 4-րդ կետի, ընդ որում այս դեպքում ցանկացած ուղղում այդպիսի Կողմի համար ուժի մեջ է մտնում այդ ուղղման վավերացման, ընդունման կամ հավանության կամ դրան միանալու մասին փաստաթուղթը Պահնորդին պահպանման հանձնելու 90-րդ օրը:

5. D, E կամ F հավելվածների ուղղումների առաջարկման, ընդունման և ուժի մեջ մտնելու համար կիրառվում է հետևյալ ընթացակարգը.

ա/ ուղղումներն առաջարկում են 21-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերում շարադրված ընթացակարգի համաձայն,

բ/ Կողմերը որոշում են ընդունում D, E կամ F հավելվածների ուղղումները փոխհամաձայնությամբ ընդունելու մասին, և

գ/ Պահնորդը D, E կամ F հավելվածների ուղղումների ընդունման մասին որոշումն անհապաղ ուղարկում է Կողմերին: Ուղղումը բոլոր Կողմերի համար ուժի մեջ է մտնում որոշման մեջ նշված ժամկետում:

6. Եթե լրացուցիչ հավելվածը կամ հավելվածի ուղղումը կապված են սույն Կոնվենցիայում ուղղումներ մտցնելու հետ, ապա այդպիսի լրացուցիչ հավելվածը կամ ուղղումը ուժի մեջ են մտնում միայն սույն Կոնվենցիայի ուղղումները ուժի մեջ մտնելուց հետո:

Հոդված 23. Չայնի իրավունք

1.Սույն Կոնվենցիայի յուրաքանչյուր Կողմ ունի մեկ ձայն, բացառությամբ կետ 2-ում նախատեսված դեպքը:

2. Տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպությունները իրենց իրավասության հարցերի վերաբերյալ ձայնի իրավունքը կայացնում են ձայների այն քանակով, որը հավասար է սույն Կոնվենցիայի Կողմ հանդիսացող իրենց անդամ պետությունների քանակին: Այդպիսի կազմակերպությունը չի կայացնում իր ձայնի իրավունքը, եթե իր անդամ պետությունները դա արել են և ընդհակառակը:

Հոդված 24. Ստորագրում

Սույն Կոնվենցիան բոլոր պետությունների և տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպությունների կողմից ստորագրման համար բաց է Ստոկհոլմում 2001թ. մայիսի 23-ին, նաև ՄԱԿ-ի Նյու-Յորքի Կենտրոնական հաստատություններում 2001թ. մայիսի 24-ից 2002թ. մայիսի 22-ը:

Հոդված 25. Վավերացում, ընդունում, հավանություն կամ միացում

1. Սույն Կոնվենցիան ենթակա է վավերացման, ընդունման կամ հավանության պետությունների և տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպությունների կողմից: Այն բաց է պետությունների և տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպությունների միանալու համար Կոնվենցիան ստորագրման համար փակվելու հաջորդ օրվանից: Վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու մասին փաստաթղթերը հանձնվում են Պահնորդին:

2. Տնտեսական ինտեգրացման ցանկացած կազմակերպություն, որը սույն Կոնվենցիայի Կողմ է դառնում այն դեպքում, երբ իր անդամ-պետություններից ոչ մեկը Կողմ չէ, ունի Կոնվենցիայից բխող բոլոր պարտավորությունները: Այն դեպքում, երբ նման կազմակերպության մեկ կամ մի քանի անդամ-պետությունները համարվում են սույն Կոնվենցիայի Կողմ, այդ կազմակերպությունը և իր անդամ-պետությունները որոշում են կայացնում Կոնվենցիայից բխող իրենց պարտավորությունների կատարման շրջանակներում

համապատասխան պարտականությունների վերաբերյալ: Այդպիսի դեպքերում կազմակերպությունը և իր անդամ-պետությունները չեն կարող միաժամանակ իրագործել Կոնվենցիայից բխող իրենց իրավունքները:

3. Վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու մասին իրենց փաստաթղթերում տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպությունները հայտարարում են սույն Կոնվենցիայով կարգավորվող հարցերի վերաբերյալ իրենց իրավասությունների շրջանակների մասին: Ցանկացած այդպիսի կազմակերպություն տեղեկացնում է Պահանորդին նաև իր իրավասությունների շրջանակների ցանկացած փոփոխության մասին, որն էլ իր հերթին տեղեկացնում է Կողմերին:

4. Ցանկացած Կողմ վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու մասին իր փաստաթղթում կարող է հայտնել, որ իր համար A, B կամ C հավելվածների ցանկացած ուղղում ուժի մեջ է մտնում միայն վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու մասին իր փաստաթուղթը պահպանման հանձնելուց հետո:

Հոդված 26. Ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու մասին հիսուներորդ փաստաթուղթը պահպանման հանձնելուց հետո 90-րդ օրը:

2. Յուրաքանչյուր պետության կամ տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպության համար, որոնք վավերացրել, ընդունել կամ հավանություն են տվել սույն Կոնվենցիային կամ միացել են նրան, վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու մասին հիսուներորդ փաստաթուղթը պահպանության հանձնելուց հետո, Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում այդ պետության կամ տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպության կողմից վավերացման, ընդունման, հավանության կամ միանալու մասին իր փաստաթուղթը պահպանման հանձնելուց հետո իննսուներորդ օրը:

3. 1-ին և 2-րդ կետերի նպատակներից ելնելով՝ տնտեսական ինտեգրացման տարածաշրջանային կազմակերպության կողմից պահպանման հանձնված ոչ մի փաստաթուղթ չի համարվում լրացուցիչ այն փաստաթղթերի համար, որոնք հանձնվել են պահպանման այդ կազմակերպության անդամ-պետությունների կողմից:

Հոդված 27. Վերապահումներ

Սույն Կոնվենցիան չի ընդունում ոչ մի վերապահում:

Հոդված 28. Դուրս գալը

1. Ցանկացած Կողմի համար սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց երեք տարի անց այդ Կողմը ցանկացած պահին կարող է դուրս գալ Կոնվենցիայից՝ գրավոր ծանուցում հղելով Պահանորդին:

2. Դուրս գալու մասին հայտը ուժի մեջ է մտնում Պահանորդի կողմից ծանուցումը ստանալուց մեկ տարի անց կամ այլ ավելի ուշ ժամկետում, որը կարող է նշվել դուրս գալու մասին ծանուցման մեջ:

Հոդված 29. Պահանորդ

Սույն Կոնվենցիայի Պահանորդի գործառույթները կատարում է Միավորված Ազգերի Կազմակերպության գլխավոր քարտուղարը:

Հոդված 30. Աուտենտիկ տեքստեր

Սույն Կոնվենցիայի բնագիրը, որի անգլերեն, արաբերեն, իսպաներեն, չինարեն, ռուսերեն և ֆրանսերեն տեքստերը հավասարապես վավերական են, պահպանման են հանձնվում Միավորված Ազգերի Կազմակերպության գլխավոր քարտուղարին:

Ի ՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆ ՈՐԻ ներքոստորագրյալները, պատշաճ կերպով լիազորված, ստորագրեցին սույն Կոնվենցիան:

Կատարված է Ստոկհոլմում երկու հազար մեկ թվականի մայիսի 22-ին

ՄԱՍ I

Քիմիական նյութ	Գործունեություն	Կոնկրետ բացառություն ¹
Ալդրին* NoKAC:309-00-2	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Տեղային էկոպարագիտիցիոներ (մակաբուծասպան) Ինսեկտիցիոներ (միջատասպան)
Ալֆա-հեքսաքլոր-ցիկլոհեքսան* NoKAC: 319-84-6	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Բացակայում է
Բետա- հեքսաքլոր-ցիկլոհեքսան* NoKAC: 319-85-7	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Բացակայում է
Քլորդան* NoKAC:57-74-9	Արտադրություն	Համաձայն ռեեստրում թվարկված Կողմերին տրված թույլտվության
	Օգտագործում	Տեղային էկոպարագիտիցիոներ Ինսեկտիցիոներ Թերմիցիոներ Թերմիցիոներ շենքերում և ամբարտակներում Թերմիցիոներ ճանապարհների շինարարության մեջ Հավելուկներ՝ նրբատախտակներ սունձող նյութեր պատրաստելու համար
Քլորդեկոն* NoKAC: 143-50-0	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Բացակայում է
Դիլդրին* NoKAC:60-57-1	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Գյուղատնտեսական աշխատանքներում
Էնդրին* NoKAC:72-20-8	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Բացակայում է
Հեպտաքլոր* NoKAC:76-44-8	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Թերմիցիոներ Թերմիցիոներ բնակելի տների շինարարական կառույցներում Թերմիցիոներ (ստորգետնյա) Փայտանյութի մշակում Կիրառումը ստորգետնյա մալուխային կցորդիչներում (մուֆտա)
Հեքսաբրոմդիֆենիլ* NoKAC:36355-01-8	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Բացակայում է

Հեքսաբրոմդիֆենիլ-լային եթեր* և հեպտաբրոմդիֆենիլ-լային եթեր*	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Սույն հավելվածի մասի IV մասի դրույթներին համապատասխան արտադրանք
Հեքսաքլորբենզոլ* NoKAC: 118-74-1	Արտադրություն	Համաձայն ռեեստրում թվարկված Կողմերին տրված թույլտվության
	Օգտագործում	Միջանկյալ արտադրանքներ Լուծիչներ պեստիցիդներում Փակ համակարգում գտնվող տեղային ազդեցության միջանկյալ նյութ ²
Լինդան* NoKAC: 58-89-9	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Դեղագործական միջոց պեդիկուլյոզի և քորի բուժման համար՝ որպես երկրորդ գծի բուժում
Միրեքս* NoKAC: 2385-85-5	Արտադրություն	Ռեեստրում թվարկված Կողմերին՝ թույլտվությամբ
	Օգտագործում	Թերմիցիդներ
Պենտաքլորբենզոլ* NoKAC: 608-93-5	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Բացակայում է
Պոլիքլորացված դիֆենիլներ (ՊԲԴ*)	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Սույն հավելվածի II մասի դրույթների համաձայն գործածության մեջ գտնվող արտադրանքներ
Տետրաբրոմդիֆենիլ-լային եթեր և պենտաբրոմդիֆենիլ-լային եթեր*	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Սույն հավելվածի V մասի դրույթներին համապատասխան արտադրանք
Տոքսաֆեն* NoKAC: 8001-35-2	Արտադրություն	Բացակայում է
	Օգտագործում	Բացակայում է

1. 2009թ. մայիսի 17-ի դրությամբ որևէ Կողմ չի գրանցվել՝ A հավելվածում թվարկված այդպիսի, ջրորոհման, դիլորիմի, հեպտաքլորի, հեքսաքլորբենզոլի և միրեքսի կոնկրետ բացառությունների համար: Հետևաբար, Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի 9-րդ կետի համաձայն, որևէ նոր գրանցում այս բացառությունների վերաբերյալ չի կարող լինել (տեսքստում նշված է բաց գույնով):

2. Թեև այս կոնկրետ բացառությունը փակ համակարգում որպես տեղային ազդեցության միջանկյալ նյութ հեքսաքլորբենզոլի օգտագործման վերաբերյալ այն չի գործում, այդպիսի օգտագործումը դեռևս հնարավոր է սույն հավելվածի I մասի iii/ ծանոթությանը համապատասխան:

Ծանոթություն.

i/ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ սույն Կոնվենցիան այլ վերապահումներ ունի, արտադրանքներում որպես չկանխատեսված միկրոաղտոտիչ պարունակվող քիմիական նյութի քանակները չեն համարվում սույն հավելվածում թվարկված,

ii/ սույն ծանոթությունը չի համարվում կոնկրետ բացառություն արտադրության և օգտագործման համար՝ 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի նպատակներով: Քիմիական նյութի քանակները, որոնք արտադրված կամ տվյալ քիմիական նյութի վերաբերյալ համապատասխան պարտավորությունները ուժի մեջ մտնելու պահին կամ մինչ այդ արդեն գործածության մեջ գտնվող արտադրանքների մասն են կազմում, չեն համարվում սույն հավելվածում թվարկված, պայմանով, որ Կողմը տեղեկացնում է քարտուղարությանը այն մասին, որ արտադրանքի կոնկրետ տեսակը շարունակում է մնալ գործածության մեջ: Քարտուղարությունը հրապարակում է այդպիսի ծանուցումները,

iii/ սույն ծանոթությունը, որը չի վերաբերվում սույն հավելվածի I մասի «Քիմիական նյութ» սյունակում աստղանիշով քիմիական նյութերին, չի համարվում արտադրության և օգտագործման համար կոնկրետ բացառություն՝ 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի նպատակներով: Նկատի ունենալով, որ փակ համակարգում գտնվող տեղային ազդեցության միջանկյալ նյութի արտադրության և օգտագործման ընթացքում քիմիական նյութերը չեն շփվում մարդկանց և շրջակա միջավայրի հետ, ցանկացած Կողմ, քարտուղարությանը տեղեկացնելուց հետո, կարող է հավանություն տալ սույն հավելվածում թվարկված քիմիական նյութերի որոշակի քանակությունների արտադրությանն ու օգտագործմանը, որպես փակ համակարգում գտնվող տեղային ազդեցության միջանկյալ նյութ, որը արտադրության ընթացքում փոխակերպվում է այլ քիմիական նյութերի, որոնք D հավելվածի կետ 1-ում նշված չափանիշների համաձայն չունեն կայուն օրգանական աղտոտիչներին բնորոշ հատկություններ: Այդպիսի տեղեկացումը պետք է ներառի նման քիմիական նյութի արտադրության և օգտագործման ընդհանուր ծավալի մասին տեղեկություն կամ այդպիսի տեղեկության խելամիտ գնահատականը և փակ համակարգում ու սահմանափակ տարածքում ընթացող պրոցեսի օգտագործման մասին տեղեկություն, ներառյալ ոչ լրիվ փոխակերպման արդյունքում իրենից ԿՕԱ ներկայացնող ելակետային նյութով վերջնական արտադրանքի չկանխատեսված միկրոաղտոտման ծավալը: Այդպիսի ընթացակարգը կիրառվում է այն դեպքերում, երբ սույն հավելվածը այլ բան չի նախատեսում: Քարտուղարությունը այդպիսի ծանուցումների մասին տեղյակ է պահում Կողմերի կոնֆերանսին և հրապարակում դրանք: Նմանատիպ արտադրությունը և օգտագործումը ընդհատվում են 10 տարի անց, եթե համապատասխան Կողմը քարտուղարությանը նոր ծանուցում չի ներկայացնում, հակառակ դեպքում այդ ժամկետը երկարացվում է ևս 10 տարով, եթե Կողմերի կոնֆերանսը տվյալ արտադրության ու օգտագործման ուսումնասիրումից հետո այլ որոշում չի կայացնի: Ծանուցման ընթացակարգը կարող է կրկնվել,

iv/ տվյալ հավելվածում ընդգրկված նյութերի վերաբերյալ կոնկրետ բացառություններից կարող են օգտվել այն Կողմերը, որոնք գրանցել են դրանց վերաբերյալ բացառությունները համաձայն 4-րդ հոդվածի, բացառությամբ գործածության մեջ գտնվող արտադրանքներում պոլիքլորացված դիֆենիլների օգտագործման, համաձայն սույն հավելվածի II մասի դրույթների, որոնցից կարող են օգտվել բոլոր Կողմերը և բացառությամբ հեքսաբրոմդիֆենիլային եթերի ու հեպտաբրոմդիֆենիլային եթերի օգտագործման՝ սույն հավելվածի IV մասի դրույթներին համապատասխան և բացառությամբ տետրաբրոմդիֆենիլային եթերի ու պենտաբրոմդիֆենիլային եթերի՝ սույն հավելվածի V մասի դրույթներին համապատասխան:

ՄԱՍ II Պոլիքլորացված բիֆենիլներ

Յուրաքանչյուր Կողմ.

ա/ սարքավորումներում (տրանսֆորմատորներ, կոնդենսատորներ կամ այլ ընդունիչներ, որոնք պարունակում են նյութերի հեղուկ մնացորդներ) պոլիքլորացված բիֆենիլների (ՊՔԲ) օգտագործումը մինչև 2025թ. դադարեցնելու նպատակով Կողմերի կոնֆերանսի կողմից հնարավոր վերանայման դեպքում, միջոցներ է ձեռնարկում հետևյալ գերակայությունների համաձայն.

i/ ակտիվ ջանքեր գործադրել՝ հայտնաբերելու, մակնշելու և դադարեցնելու 10%-ից բարձր խտությամբ և 5 լիտրից բարձր ծավալով պոլիքլորացված բիֆենիլ պարունակող սարքավորումների շահագործումը,

ii/ ակտիվ ջանքեր գործադրել՝ հայտնաբերելու, մակնշելու և դադարեցնելու 0.05%-ից բարձր խտությամբ և 5 լիտրից բարձր ծավալով պոլիքլորացված բիֆենիլ պարունակող սարքավորումների շահագործումը,

iii/ ձգտում է հայտնաբերել և դադարեցնել այն սարքավորումների շահագործումը, որոնցում պոլիքլորացված բիֆենիլների պարունակությունը բարձր է 0.005%-ից, իսկ ծավալը 0.05 լիտրից,

բ/ համաձայն «ա» կետում նշված գերակայությունների, օժանդակում է վտանգավոր ազդեցության ու ռիսկի նվազեցմանն ուղղված հետևյալ միջոցառումների ձեռնարկմանը՝ այդպիսի պոլիքլորացված բիֆենիլների օգտագործումն իրականացնելու և հսկելու նպատակով.

i/ օգտագործել միայն չվնասված և հերմետիկ սարքավորումներում և միայն այնպիսի տեղերում, ուր շրջակա միջավայր արտանետումների ռիսկը կարող է հասցվել նվազագույնի, իսկ հետևանքները կարող են օպերատիվ կերպով վերացվել,

ii/ չօգտագործել մթերքների կամ կերի արտադրության ու վերամշակման հետ կապված վայրերում,

iii/ բնակեցված վայրերում օգտագործելու դեպքում ձեռնարկել խելամիտ միջոցառումներ էլեկտրական անսարքությունները կանխելու համար, որոնք կարող են հանգեցնել հրդեհի, և անցկացնել սարքավորումների հերմետիկության կանոնավոր ստուգումներ,

գ/ 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դրույթներից անկախ ապահովում է, որպեսզի «ա» կետում նշված պոլիքլորացված բիֆենիլ պարունակող սարքավորումը չարտահանվի կամ չներմուծվի այլ նպատակների համար՝ բացառությամբ թափոնների էկոլոգիապես արդյունավետ հեռացումը,

դ/ բացառությամբ սարքավորումների շահագործման ու սպասարկման դեպքերի, չի թույլատրվում 0,005%-ից բարձր խտությամբ ՊՔԲ պարունակող հեղուկ նյութերի վերականգնումը այլ սարքավորումներում կրկնակի օգտագործման նպատակով,

ե/ ակտիվ ջանքեր է գործադրում ապահովելու ՊՔԲ պարունակող հեղուկների և ՊՔԲ-ով աղտոտված սարքավորումների (որոնցում ՊՔԲ-ի խտությունը 0,005%-ից բարձր է) էկոլոգիապես անվտանգ հեռացումը, համաձայն 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի, առավելագույն սեղմ ժամկետում, բայց ոչ ուշ, քան մինչև 2028 թվականը Կողմերի կոնֆերանսի կողմից ժամկետների հնարավոր վերանայման պայմաններում,

զ/ անկախ սույն հավելվածի առաջին մասի ii/ ծանոթությունից, ձգտում է հայտնաբերել այլ ապրանքներ, որոնցում ՊՔԲ-ի պարունակությունը բարձր է 0,005%-ից (օրինակ՝ մալուխի թաղանթը, կարծրացած խտացնող խառնուրդներ և ներկված իրեր) և ապահովել դրանց կարգավորումը՝ համաձայն 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի,

է/ յուրաքանչյուր 5 տարին մեկ ներկայացնում է զեկուցում ՊՔԲ-երի արտադրությունն ու օգտագործումն դադարեցնելու գործունեության ընթացքի մասին և ներկայացնում դրանք 15-րդ հոդվածի համաձայն,

ը/ «է» ենթակետում նշված զեկույցները համապատասխան կերպով քննարկվում են Կողմերի կոնֆերանսի կողմից՝ պոլիքլորացված բիֆենիլների վերաբերող իր ամփոփումներում:

Կողմերի կոնֆերանսը 5 տարի ընդմիջումներով, կամ անհրաժեշտության դեպքում այլ ինտերվալներով, ամփոփում է ՊԲԲ-երի հեռացման ընթացքը, անհրաժեշտության դեպքում հաշվի առնելով նման զեկույցները:

ՄԱՍ III Սահմանումներ

1. Սույն հավելվածի նպատակներով.

ա/ «հեքսաբրոմդիֆենիլային եթեր ու հեպտաբրոմդիֆենիլային եթեր» նշանակում է.

2,2',4,4',5,5' - հեքսաբրոմդիֆենիլային եթեր (բրոմացված դիֆենիլային եթեր (ԲԴԵ - 153, NoKAC: 68631-49-2),

2,2',4,4',5,6'- հեքսաբրոմդիֆենիլային եթեր (ԲԴԵ - 154, NoKAC: 207122-15-4),

2,2',3,3',4,5',6 - հեպտաբրոմդիֆենիլային եթեր (ԲԴԵ - 175, NoKAC: 446255-22-7),

2,2',3,4,4',5',6 - հեպտաբրոմդիֆենիլային եթեր (ԲԴԵ - 183, NoKAC: 20712216-5) և այլ այլ հեքսա-և հեպտաբրոմդիֆենիլային եթերներ, որոնք առկա են առևտրային օկտաբրոմդիֆենիլային եթերում:

բ/ «տետրաբրոմդիֆենիլային եթեր և պենտաբրոմդիֆենիլային եթեր» նշանակում է.

2,2',4,4'- տետրաբրոմդիֆենիլային եթեր (ԲԴԵ - 47, NoKAC: 5436-43-1) և 2,2',4,4',5-պենտաբրոմդիֆենիլային եթեր (ԲԴԵ - 47, NoKAC: 60348-60-9) և այլ տետրա- և պենտաբրոմդիֆենիլային եթերներ, որոնք պարունակվում են առևտրային պենտաբրոմդիֆենիլային եթերում:

ՄԱՍ IV Հեքսաբրոմդիֆենիլային եթեր ու հեպտաբրոմդիֆենիլային եթեր

1. Կողմը կարող է թույլ տալ այն իրերի վերաշրջանառությունը, որոնք պարունակում կամ կարող են պարունակել հեքսաբրոմդիֆենիլային եթեր և հեպտաբրոմդիֆենիլային եթեր և այն իրերի կիրառումն ու վերջնական հեռացումը, որոնք արտադրված են վերաշրջանառված նյութերից, որոնք պարունակում կամ կարող են պարունակել հեքսաբրոմդիֆենիլային եթեր և հեպտաբրոմդիֆենիլային եթեր, պայմանով, որ.

ա/ վերաշրջանառությունը և վերջնական հեռացումը իրականացվում է էկոլոգիապես հիմնավորված եղանակով և չի հանգեցնում հեքսաբրոմդիֆենիլային եթերի և հեպտաբրոմդիֆենիլային եթերի վերականգնման՝ դրանց կրկնակի օգտագործման նպատակներով.

բ/ Կողմը քայլեր է ձեռնարկում այն իրերի արտահանումը կանխարգելելու նպատակով, որոնք պարունակում են ավելի բարձր կոնցենտրացիաներով հեքսաբրոմդիֆենիլային եթեր և հեպտաբրոմդիֆենիլային եթեր, քան թույլատրված է այդ Կողմի տարածքում այդպիսի իրերի վաճառքի, կիրառման, ներկրման կամ արտադրության համար, և

գ/ Կողմը տեղեկացնում է քարտուղարությանը այս բացառությունից օգտվելու իր մտադրության մասին:

2. Կողմերի կոնֆերանսը իր 6-րդ հերթական, իսկ այնուհետև յուրաքանչյուր 2-րդ հերթական խորհրդակցության ժամանակ գնահատում է այն առաջընթացը, որը ձեռք են բերել Կողմերը իրերում պարունակվող հեքսաբրոմդիֆենիլային եթերի և հեպտաբրոմդիֆենիլային եթերի ոչնչացման իրենց վերջնական նպատակներին հասնելու գործում, և քննարկում է այս կոնկրետ բացառության անհրաժեշտության պահպանման հարցը: Այս կոնկրետ բացառության գործողության ժամկետը ցանկացած դեպքում լրանում է 2030թ. ոչ ուշ:

ՄԱՍ V Տետրաբրոմդիֆենիլային եթեր և պենտաբրոմդիֆենիլային եթեր

1. Կողմը կարող է թույլ տալ այն իրերի վերաշրջանառությունը, որոնք պարունակում կամ կարող են պարունակել տետրաբրոմդիֆենիլային եթեր և պենտաբրոմդիֆենիլային եթեր և այն իրերի կիրառումն ու վերջնական հեռացումը, որոնք արտադրված են վերաշրջանառված նյութերից, որոնք պարունակում կամ կարող են պարունակել տետրաբրոմդիֆենիլային եթեր և պենտաբրոմդիֆենիլային եթեր, պայմանով, որ.

ա/ վերաշրջանառությունը և վերջնական հեռացումը իրականացվում է էկոլոգիապես հիմնավորված եղանակով և չի հանգեցնում տետրաբրոմդիֆենիլային եթերի և պենտաբրոմդիֆենիլային եթերի վերականգնման՝ դրանց կրկնակի օգտագործման նպատակներով,

բ/ Կողմը թույլ չի տալի, որպեսզի այդ բացառումը հանգեցնի այնպիսի իրերի արտահանմանը, պարունակում են ավելի բարձր կոնցենտրացիաներով տետրաբրոմդիֆենիլային եթեր և պենտաբրոմդիֆենիլային եթեր, քան թույլատրված է այդ Կողմի տարածքում այդպիսի իրերի վաճառքի համար, և

գ/ Կողմը տեղեկացնում է քարտուղարությանը այս բացառությունից օգտվելու իր մտադրության մասին:

2. Կողմերի կոնֆերանսը իր 6-րդ հերթական, իսկ այնուհետև յուրաքանչյուր 2-րդ հերթական խորհրդակցության ժամանակ գնահատում է այն առաջընթացը, որը ձեռք են բերել Կողմերը իրերում պարունակվող տետրաբրոմդիֆենիլային եթերի և պենտաբրոմդիֆենիլային եթերի ոչնչացման իրենց վերջնական նպատակներին հասնելու գործում, և քննարկում է այս կոնկրետ բացառության անհրաժեշտության պահպանման հարցը: Այս կոնկրետ բացառության գործողության ժամկետը ցանկացած դեպքում լրանում է 2030թ. ոչ ուշ:

ՄԱՍ I

Քիմիական նյութ	Գործունեություն	Ընդունելի նպատակ կամ կոնկրետ բացառություն ³
<p>ԴԴՏ (1-1-1եռքլոր-2.2' ո-քլորֆենիլ (էթան) No.KAC: 50-29-3</p>	Արտադրություն	<p><u>Ընդունելի նպատակ</u> Կիրառվում է հիվանդություններ տարածողների դեմ պայքարում համաձայն սույն հավելվածի II մասի դրույթների <u>Կոնկրետ բացառություն</u> Միջանկյալ նյութ դիկոֆոլի արտադրության մեջ Միջանկյալ նյութեր</p>
	Օգտագործում	<p><u>Ընդունելի նպատակ</u> Պայքար հիվանդություններ տարածողների դեմ համաձայն սույն հավելվածի II մասի դրույթների <u>Կոնկրետ բացառություն</u> Դիկոֆոլի արտադրության միջանկյալ նյութեր</p>
<p>Պերֆտորոպտանային սուլֆոնաթթու (No.KAC: 1763-23-1), դրա աղերը^ա և պերֆտորոպտանային սուլֆոնիլֆտորիդ (No.KAC: 307-35-7) ^ա-օրինակ՝ կալիումի պերֆտորոպտանային սուլֆոնատ(No.KAC: 2795-39-3), լիթիումի պերֆտորոպտանային սուլֆոնատ (No.KAC: 29457-72-5), ամոնիումի պերֆտորոպտանային սուլֆոնատ(No.KAC: 29081-56-9), դիէթանոլամոնիումի պերֆտորոպտանային սուլֆոնատ(No.KAC: 70225-14-8), տետրաէթիլամոնիումի պերֆտորոպտանային սուլֆոնատ(No.KAC: 56773-42-3), դիդեցիլդիմեթիլամոնիումի պերֆտորոպտանային</p>	Արտադրություն	<p><u>Ընդունելի նպատակ</u> Սույն հավելվածի III մասի համաձայն այլ քիմիական նյութերի արտադրությունը դրանց օգտագործման նպատակով բացառապես ստորև թվարկված օգտագործման տեսակների շրջանակներում: Արտադրություն՝ ստորև թվարկված օգտագործման տեսակների համար: <u>Կոնկրետ բացառություն</u> Համաձայն ռեեստրում թվարկված Կողմերին տրված թույլտվության</p>
	Օգտագործում	<p><u>Ընդունելի նպատակ</u> Սույն հավելվածի III մասի համաձայն ստորև թվարկված ընդունելի նպատակների համար կամ որպես միջանկյալ նյութ այդ նպատակներով քիմիական նյութերի արտադրության համար. – լուսապատկերի վերարտադրություն, – լուսակայուն և հակաարտացոլիչ ծածկույթներ՝ կիսահաղորդիչների համար, – ռեսպոտիվ՝ կիսահաղորդիչ միացությունների և կերամիկական ֆիլտրերի խածատման համար,</p>

<p>սուֆոնատ(No.KAC: 251099-16-8)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - ավիացիոն հիդրավլիկ հեղուկներ, - մետաղածածկեր (պինդ մետաղական ծածկեր) միայն փակ համակարգերում, - որոշ բժշկական սարքեր (օրինակ՝ ժապավեններ համապոլիմերի, էթիլենի և տետրաֆտորէթիլենի (ԷՏՖԷ) հիմքի վրա) և ռենտգենային կոնտրաստ ԷՏՖԷ արտադրություն, բժշկական սարքեր լաբորատոր պիտոլոգման համար և զուևային ֆիլտրեր/ հակաբեղմնավորիչ միջոց), - կրակմարիչ փրփուր, - խայծ՝ տերևահատ մրջյունների համար- Atta spp. և Acromyrmex spp. <p><u>Կոնկրետ բազառություն</u></p> <p>Ստորև թվարկված ընդունելի նպատակների համար կամ որպես միջանկյալ նյութ՝ այդ նպատակներով քիմիական նյութերի արտադրության համար.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ֆոտոդիմակներ կիսահաղորդիչների հեղուկ էկրանների արտադրության մեջ, - մետաղական ծածկեր (պինդ մետաղական ծածկեր), - մետաղական ծածկեր (դեկորատիվ), - որոշ զուևավոր տպիչների և զուևավոր պատճենահանող սարքերի էլեկտրական և էլեկտրոնային բաղադրիչներ, - ինսեկտիցիդներ մրջյունների դեմ պայքարի համար՝ հրակարմիրով և տերմիտներով, - քիմիական ազդանյութերի կիրառումը նավթարդյունահանման մեջ, - գորգե ծածկեր, - կաշի և հագուստի պարագաներ, - տեքստիլ և պաստառի գործվածքներ, - թուղթ և փաթեթավորման նյութեր, - ծածկեր ևդրանց հավելանյութեր, - ռետին և պլաստմասսաներ
--	--	--

Ծանոթություն.

i/ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Կոնվենցիան այլ բան է նշում, արտադրանքներում, որպես չկանխամտածված միկրոաղտոտիչ պարունակվող նյութի քանակները սույն հավելվածում ընդգրկվելու ենթակա չեն,

ii/ սույն ծանոթությունը չի համարվում ընդունելի նպատակ կամ կոնկրետ բացառություն 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի նպատակներով արտադրության և օգտագործման համար: Տվյալ քիմիական նյութի վերաբերյալ համապատասխան պարտավորությունները ուժի մեջ մտնելու պահին կամ մինչ այդ արտադրության կամ արդեն գործածության մեջ գտնվող արտադրանքներում պարունակվող քիմիական նյութերի քանակները չեն համարվում սույն հավելվածում թվարկված, պայմանով, որ Կողմը տեղեկացրել է քարտուղարությանը այն մասին, որ արտադրանքի կոնկրետ տեսակը շարունակում է գործածության մեջ մնալ: Քարտուղարությունը հրապարակում է նման տեղեկացումները,

iii/ սույն ծանոթությունը չի համարվում կոնկրետ բացառություն 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի նպատակներով արտադրության և օգտագործման համար: Նկատի ունենալով, որ փակ համակարգում գտնվող տեղային ազդեցության միջանկյալ նյութի արտադրության և օգտագործման ընթացքում քիմիական նյութերը չեն շփվում մարդկանց և շրջակա միջավայրի հետ, ցանկացած Կողմ, քարտուղարությանը տեղեկացնելուց հետո, կարող է թույլ տալ սույն հավելվածում թվարկված քիմիական նյութերի որոշակի քանակությունների արտադրությունն ու օգտագործումը՝ որպես փակ համակարգում գտնվող տեղային ազդեցության միջանկյալ նյութ, որը արտադրության ընթացքում փոխակերպվում է այլ քիմիական նյութերի և D հավելվածի կետ 1-ում նշված չափանիշների համաձայն, չունի կայուն օրգանական աղտոտիչներին բնորոշ հատկություններ: Այդպիսի տեղեկացումը պետք է ներառի նման քիմիական նյութի արտադրության և օգտագործման ընդհանուր ծավալի մասին տեղեկություն կամ այդպիսի տեղեկության խելամիտ գնահատականը և տեղային պրոցեսի ու փակ համակարգի օգտագործմանը վերաբերող տեղեկություն, ներառյալ ոչ լրիվ փոխակերպման արդյունքում ԿՕՍ հանդիսացող էլակետային նյութով վերջնական արտադրանքի չկանխամտածված միկրոաղտոտման ծավալը: Այդպիսի ընթացակարգը կիրառվում է այն դեպքերում, երբ սույն հավելվածը այլ բան չի նախատեսում: Քարտուղարությունը այդպիսի ծանուցումների մասին տեղյակ է պահում Կողմերի կոնֆերանսին և հրապարակում դրանք: Նմանատիպ արտադրությունը կամ օգտագործումը չի համարվում կոնկրետ բացառություն այս կամ այն երկրի համար: Այսպիսի արտադրությունը կամ օգտագործումը ընդհատվում են 10 տարի անց, եթե համապատասխան Կողմը քարտուղարությանը նոր ծանուցում չի ներկայացնում, հակառակ դեպքում այդ ժամկետը երկարացվում է ևս 10 տարով, եթե Կողմերի կոնֆերանսը տվյալ արտադրության ու օգտագործման ուսումնասիրումից հետո այլ որոշում չի կայացնի: Ծանուցման ընթացակարգը կարող է կրկնվել,

iv/ սույն հավելվածի բոլոր կոնկրետ բացառություններից կարող են օգտվել այն Կողմերը, որոնք գրանցել են բացառությունները համաձայն 4-րդ հոդվածի:

ՄԱՍ II ԴԴՏ/1,1,1-տրիքլոր-2,2'-դիքլորֆենիլ/էթան/

1. ԴԴՏ-ի արտադրությունն ու օգտագործումը պետք է ընդհատվեն, բացառությամբ այն Կողմերի, որոնք տեղեկացրել են քարտուղարությանը ԴԴՏ արտադրելու և/կամ օգտագործելու իրենց մտադրության մասին: Սույնով ստեղծվում է ԴԴՏ ռեեստր, որը բաց է լայն հասարակության համար: ԴԴՏ ռեեստրը վարում է քարտուղարությունը:

2. ԴԴՏ արտադրող և/կամ օգտագործող յուրաքանչյուր Կողմ սահմանափակում է այդ արտադրությունը և/կամ օգտագործումը հիվանդություններ տարածողների դեմ պայքարում համաձայն ԴԴՏ-ի կիրառման մասին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության կողմից մշակված ցուցումների ու ղեկավար սկզբունքների, և այն դեպքերում, երբ տվյալ

Կողմում դա անվտանգ է և բացակայում են արդյունավետ ու մատչելի այլընտրանքային միջոցներ:

3. Այն դեպքում, երբ ԴՂՏ ռեեստրում չընդգրկված Կողմը գտնում է, որ այս կամ այն հիվանդության դեմ պայքարում ԴՂՏ-ի կիրառման կարիք ունի, պետք է շատ կարճ ժամկետում ծանուցում ուղարկի քարտուղարությանը՝ այդ պահից ԴՂՏ ռեեստրում ընդգրկվելու նպատակով: Միաժամանակ նա պետք է այդ մասին տեղեկացնի Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությանը:

4. ԴՂՏ օգտագործող յուրաքանչյուր Կողմ երեք տարին մեկ քարտուղարությանը և Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությանը ներկայացնում է տեղեկություն կիրառման ծավալների, պայմանների և հիվանդությունների դեմ պայքարում իր կողմից տարվող ռազմավարության անհրաժեշտության մասին՝ համաձայն ֆորմատի, որը պետք է հաստատվի Կողմերի կոնֆերանսի կողմից՝ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության հետ խորհրդակցելով:

5. ԴՂՏ-ի կիրառումը կրճատելու և ի վերջո արգելելու նպատակով Կողմերի կոնֆերանսը աջակցում է, որպեսզի.

ա/ ԴՂՏ կիրառող յուրաքանչյուր Կողմ մշակի և իրականացնի գործողությունների պլան՝ որպես 7-րդ հոդվածում շարադրված իրագործման պլանի մի մաս: Այդպիսի գործողությունների պլանը պետք է ներառի.

i/ նորմատիվ և այլ մեխանիզմների մշակում ապահովելու համար ԴՂՏ-ի կիրառումը միայն հիվանդություններ տարածողների դեմ պայքարում,

ii/ պատշաճ այլընտրանքային արտադրանքների, մեթոդների և ռազմավարության ներդրում, ներառյալ հակազդեցուցիչ գործոնների հաղթահարման ռազմավարությունը՝ այդ այլընտրանքների հետագա և արդյունավետ օգտագործման նպատակով,

iii/ միջոցներ՝ ուղղված մարդու առողջության ամրապնդմանն ու հիվանդության դեպքերի կրճատմանը,

բ/ Կողմերը իրենց հնարավորությունների սահմաններում աջակցում են գիտական հետազոտություններին ու այլընտրանքային քիմիական ու ոչ քիմիական արտադրանքների, մեթոդների ու ռազմավարությունների մշակմանը ԴՂՏ կիրառող Կողմերի համար՝ հաշվի առնելով այդ երկրների պայմանները և նպատակ ունենալով թեթևացնել բնակչությանն ու տնտեսությանը հիվանդություններից հասցված ծանր հետևանքները: Այլընտրանքները կամ այլընտրանքների զուգակցությունները դիտարկելիս առավել ուշադրության արժանի գործոններից են մարդու առողջության համար ռիսկի գործոնը և էկոլոգիական հետևանքները՝ կապված նման այլընտրանքների ներդրման հետ: ԴՂՏ-ի ընդունելի այլընտրանքները նվազեցնում են մարդու առողջության ու շրջակա միջավայրի համար ռիսկի գործոնը, հարմար են հիվանդությունների դեմ պայքարելու համար՝ հաշվի առնելով տվյալ երկրի պայմանները, և հիմնվում են մոնիտորինգի տվյալների վրա:

6. Սկսած Կողմերի կոնֆերանսի առաջին խորհրդակցությունից, իսկ հետագայում ոչ հազվադեպ, թան երեք տարին մեկ անգամ, Կողմերի կոնֆերանսը, խորհրդակցելով Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության հետ, գնահատում է հիվանդություններ տարածողների դեմ պայքարում ԴՂՏ-ի պահպանվող անհրաժեշտությունը՝ հիմնվելով առկա գիտական, տեխնիկական, էկոլոգիական ու տնտեսական տեղեկատվության վրա, ներառյալ.

ա/ ԴՂՏ-ի արտադրությունն ու օգտագործումը և կետ 2-ում շարադրված պայմանները,

բ/ ԴՂՏ-ի այլընտրանքների առկայությունը, ընդունելիությունն ու ներդրումը, և

գ/ երկրների ներուժի ամրապնդման առաջընթացը, որը թույլ է տալիս անցնել նման այլընտրանքների կիրառման:

7. Ցանկացած Կողմ, քարտուղարությանը գրավոր տեղեկացնելուց հետո, ցանկացած պահի կարող է դուրս գալ ԴՂՏ ռեեստրից: Դուրս գալն ուժի մեջ է մտնում ծանուցման մեջ նշված օրը:

ՄԱՍ III ՊերՖտորոկտանային սուլֆոնաթթու, դրա աղերը և պերՖտորոկտանային սուլֆոնիլֆտորիդ

1. ՊերՖտորոկտանային սուլֆոնաթթվի (ՊՖՕՍ), դրա աղերի և պերՖտորոկտանային սուլֆոնիլֆտորիդի (ՊՖՕՍՖ) արտադրությունն ու օգտագործումը արգելված է բոլոր Կողմերում, բացառությամբ սույն հավելվածի I մասում Կողմերի համար նախատեսված դեպքերի, երբ նրանք չեն տեղեկացրել քարտուղարությանը այդ նյութերը արտադրելու և/կամ ընդունելի նպատակով օգտագործելու՝ իրենց մտադրության մասին: Սույնով ստեղծվում է ընդունելի նպատակների ռեեստր, որը բաց է հանրության լայն շերտերի համար: Ռեեստրը վարում է քարտուղարությունը: Այն դեպքում, երբ այս կամ այն Կողմը, որն ընդգրկված է ռեեստրում, հանգում է այն եզրակացության, որ ՊՖՕՍ-ի, դրա աղերի և ՊՖՕՍՖ-ի կիրառման կարիք ունի, կարճատև ժամանակահատվածում տեղեկացնում է քարտուղարությանը անհապաղ ռեեստրում ընդգրկվելու համար:

2. Կողմերը, որոնք արտադրում և/կամ օգտագործում են այս քիմիական նյութերը, պատշաճ կերպով հաշվի են առնում ղեկավար դրույթները, օրինակ այնպիսիք, որոնք շարադրված են ընդհանուր ղեկավար ցուցումների համապատասխան բաժիններում, որոնք առնչվում են առկա լավագույն մեթոդներին ու բնապահպանական գործունեության առկա տեսակներին, որոնք ներկայացված են կոնվենցիայի C հավելվածի V մասում:

3. Չորս տարին մեկ, յուրաքանչյուր Կողմ, որն օգտագործում և/կամ արտադրում է այս քիմիական նյութերը, գեկուցում է ՊՖՕՍ-ի, դրա աղերի և ՊՖՕՍՖ-ի վերացման գործում իր առաջընթացի վերաբերյալ և այդ մասին ներկայացնում տեղեկատվություն Կողմերի կոնֆերանսին՝ կոնվենցիայի 15-րդ հոդվածին համապատասխան:

4. Այս քիմիական նյութերի արտադրության և/կամ օգտագործման կրճատման և վերջնական արդյունքում դադարեցման նպատակով Կողմերի կոնֆերանսը կոչ է անում, որպեսզի.

ա/ յուրաքանչյուր Կողմ, որն օգտագործում է այս քիմիական նյութերը, միջոցներ ձեռնարկի դրանց օգտագործման աստիճանական դադարեցումն ապահովելու ուղղությամբ՝ ընդունելի այլընտրանքային նյութերի կամ մեթոդների առկայության դեպքում,

բ/ յուրաքանչյուր Կողմ, որն օգտագործում և/կամ արտադրում է այս քիմիական նյութերը, մշակի և իրագործի գծողությունների պլան՝ որպես կոնվենցիայի 7-րդ հոդվածում նշված իրագործման պլանի բաղկացուցիչ մաս,

գ/ Կողմերը իրենց հնարավորությունների շրջանակներում աջակցեն գիտական հետազոտություններին ու անվտանգ այլընտրանքային քիմիական ու ոչ քիմիական արտադրանքի ու տեխնոլոգիաների, մեթոդների և ռազմավարությունների մշակմանը այն Կողմերի համար, որոնք օգտագործում են այդ քիմիական նյութերը: Գործոնները, որոնք պետք է հաշվի առնել այլընտրանքները քննարկելիս, ներառում են ռիսկը մարդու առողջության համար և նման այլընտրանքների հետևանքը շրջակա միջավայրի համար:

5. Կողմերի կոնֆերանսը գնահատում է տարբեր ընդունելի նպատակներով այս քիմիական նյութերի և դրանց կոնկրետ բացառությունների պահպանվող անհրաժեշտությունը՝ առկա գիտական, առկա տեխնիկական, էկոլոգիական և տնտեսական տեղեկատվության հիման վրա, ներառյալ.

ա/ գեկույցներում առկա տեղեկատվությունը, որը նշված է կետ 3- ում,

բ/ տեղեկատվություն այդ քիմիական նյութերի արտադրության և օգտագործման մասին,

գ/ տեղեկատվություն այդ քիմիական նյութերի այլընտրանքների առկայության, ընդունելիության և ներդրման մասին,

դ/ տեղեկատվություն այդ այլընտրանքներին անվտանգ եղանակով անցնելու համար երկրներում ներուժի ստեղծման գործում ունեցած առաջընթացի վերաբերյալ:

6. Նախորդ կետում հիշատակված գնահատումն անցկացվում է 2015թ. ոչ ուշ, իսկ այնուհետև չորս տարին մեկ՝ Կողմերի կոնֆերանսի հերթական խորհրդակցության հետ համատեղ:

7. Ելնելով բազմաթիվ ճյուղերում այդ քիմիական նյութերի օգտագործման բարդություններից՝ կարող են լինել այդ նյութերի կիրառման այլ տեսակներ, որոնց մասին երկրին ներկայումս հայտնի չէ: Կողմերը, որոնց հայտնի է դառնում կիրառման այլ տեսակների մասին, պահանջվում է սեղմ ժամկետում այդ մասին տեղեկացնել քարտուղարությանը:

8. Կողմը կարող է ցանկացած ժամանակ հանել իր անվանումը ընդունելի նպատակների շեքստրից՝ գրավոր ծանուցում ուղարկելով քարտուղարությանը:

9. Այս քիմիական նյութերի նկատմամբ չեն կիրառվում B հավելվածի I մասի ծանոթության iii) կետի դրույթները:

ՄԱՍ I. Կայուն օրգանական աղտոտիչներ, որոնց նկատմամբ պետք է կիրառվեն 5-րդ հոդվածով նախատեսված պահանջները

Այս հավելվածը վերաբերում է ստորև թվարկված ԿՕԱ-ին՝ դրանց չկանխամտածված գոյացման և անթրոպոգեն աղբյուրներից արտանետումների դեպքում:

Քիմիական նյութ
Հեքսաքլորբենզոլ (ՀԲԲ) (No KAC: 118-74-1) Պենտաքլորբենզոլ (ՊԵԲԲ) (No KAC: 608-93-5) Պոլիքլորացված բիֆենիլներ (ՊԲԲ) Պոլիքլորոդիբենզո-պ-դիօքսին և դիբենզոֆուրան (ՊԲԲ-Դ/ՊԲԲ-Ֆ)

ՄԱՍ II Աղբյուրների կատեգորիաները

Հեքսաքլորբենզոլի, պենտաքլորբենզոլի, պոլիքլորացված բիֆենիլների և պոլիքլորացված դիբենզո-պ-դիօքսինների ու դիբենզոֆուրանների չկանխամտածված գոյացումն ու արտանետումը տեղի են ունենում ջերմային պրոցեսներ իրականացնելիս՝ օրգանական նյութի ու քլորի առկայությամբ՝ թերայրման կամ քիմիական ռեակցիայի ոչ լրիվ ընթանալու արդյունքում: Ստորև թվարկված կատեգորիաներում ընդգրկված են այն արդյունաբերական աղբյուրները, որոնք կարող են հանգեցնել այդպիսի քիմիական նյութերի համեմատաբար մեծ քանակությամբ գոյացման ու շրջակա միջավայր արտանետման:

ա/ թափոնների այրման սարքավորումներ, ներառյալ՝ կենցաղային, վտանգավոր կամ բժշկական թափոնների կամ կեղտաջրերի նստվածքների համատեղ այրման սարքավորումները,

բ/ վտանգավոր թափոնների այրման ցեմենտի վառարաններ,

գ/ թաղանթանյութի (ցելյուլոզ) արտադրություն՝ սպիտակեցման նպատակով տարրական քլորի կամ տարրական քլոր առաջացնող քիմիական նյութի կիրառմամբ,

դ/ մետալուրգիական արդյունաբերության մեջ հետևյալ ջերմային պրոցեսները.

i/ պղնձի երկրորդային արտադրություն,

ii/ թուջի և պողպատածուլական արդյունաբերության ձեռնարկություններում եռակալման սարքավորումներ,

iii/ այլումինի երկրորդային արտադրություն,

iv/ ցինկի երկրորդային արտադրություն:

ՄԱՍ III Աղբյուրների կատեգորիաները

Հեքսաքլորբենզոլի, պենտաքլորբենզոլի, պոլիքլորացված բիֆենիլների և պոլիքլորացված դիբենզո-պ-դիօքսինների ու դիբենզոֆուրանների չկանխամտածված արտադրությունն ու արտանետումը տեղի են ունենում նաև հետևյալ կատեգորիաների աղբյուրներում.

ա/ թափոնների բաց այրումը, ներառյալ աբյուսների այրում,

բ/ մետալուրգիական արդյունաբերության ձեռնարկություններում ջերմային պրոցեսները, որոնք հիշատակված չեն մաս II-ում,

- զ/** տնային տնտեսություններում այրման պրոցեսների հետ կապված աղբյուրներ,
- դ/** վառելանյութի հանածո տեսակների այրումը կոմունալ համակարգի և արդյունաբերական կաթսաներում,
- ե/** փայտանյութի և կենսազանգվածից բաղկացած վառելանյութի այլ տեսակների այրման կայանքներ,
- զ/** ոչ կանխամտածված կերպով գոյացած ԿՕԱ-ի արտանետման հետ կապված քիմիական նյութերի արտադրության կոնկրետ պրոցեսները, առաջին հերթին քլորֆենոլների ու քլորանիլի արտադրություն,
- է/** դիակիզարաններ,
- ը/** էթիլացված բենզինով աշխատող տրանսպորտային միջոցներ,
- թ/** կենդանիների լեշերի ոչնչացումը,
- ժ/** ներկումը (քլորանիլով) և մշակումը (ալկալիներով լուծամզման միջոցով) տեքստիլ և կաշվի արդյունաբերության մեջ,
- ի/** ժամկետը սպառած ավտոմեքենաների վերամշակման կայանքներ,
- լ/** պղնձի մալուխների մշակում մարմանդ կրակով,
- խ/** բանեցրած յուղերի վերամշակման ձեռնարկություններ:

ՄԱՍ IV Սահմանումներ

1. Սույն հավելվածի նպատակներով.

- ա/** «պոլիքլորացված բիֆենիլներ» նշանակում է արոմատիկ միացություններ, որոնցում ջրածնի ատոմները դիֆենիլի մոլեկուլում (երկու բենզոլային օղակներ կապված մեկ ածխածին-ածխածին կապով) կարող են փոխարինվել քլորի ատոմներով, որոնք թիվը հասնում է մինչև տասը,
- բ/** «պոլիքլորդիբենզո-պ-դիօքսինները» և «պոլիքլորդիբենզոֆուրանները» իրենցից ներկայացնում են եռմիջուկային արոմատիկ միացություններ՝ կազմված երկու բենզոլային օղակներից, որոնք միացած են թթվածնի երկու ատոմներով՝ պոլիքլորդիբենզո-պ-դիօքսինի դեպքում, և թթվածնի մեկ ատոմով ու մեկ ածխածին-ածխածին կապով՝ պոլիքլորդիբենզոֆուրանի դեպքում, և որոնցում ջրածնի ատոմները կարող են փոխարինվել քլորի ատոմներով, որոնք թիվը հասնում է մինչև ութը:

2. Այս հավելվածում պոլիքլորդիբենզո-պ-դիօքսինների և դիբենզոֆուրանների թունավորությունը արտահայտվում է թունավոր համարժեքություն հասկացությամբ, որը թույլ է տալիս չափել ազգակից պոլիքլորդիբենզո-պ-դիօքսինների ու դիբենզոֆուրանների և պոլիքլորացված դիֆենիլների հարաբերական թունավոր ակտիվությունը 2,3,7,8-տետրաքլորդիբենզո-պ-դիօքսինների նկատմամբ թունավոր համարժեքության գործոնի մեծությունը, որը կօգտագործվի սույն Կոնվենցիայի նպատակներով, համաձայնեցվում է սահմանված միջազգային ստանդարտներով, սկսած կաթնասունների համար պոլիքլորդիբենզո-պ-դիօքսինների ու դիբենզոֆուրանների և պոլիքլորացված դիֆենիլների թունավոր համարժեքության գործոնի մեծությունից՝ ընդունված 1998թ. Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության կողմից: Կոնցենտրացիաներն արտահայտվում են թունավոր համարժեքներով:

ՄԱՍ V Ընդհանուր ղեկավար ցուցումներ առկա լավագույն մեթոդների ու քննապահպանական գործունեության լավագույն տեսակների վերաբերյալ

Սույն բաժնում բերված են Կողմերի համար նախատեսված ղեկավար ցուցումները I մասում թվարկված քիմիական նյութերի արտանետումների կանխարգելման կամ կրճատման վերաբերյալ:

A. Կանխարգելման ընդհանուր միջոցառումներ առկա լավագույն մեթոդների ու քննապահական կանոնների լավագույն տեսակների վերաբերյալ

Առաջնահերթ ուշադրություն պետք է դարձնել I մասում թվարկված քիմիական նյութերի գոյացման ու արտանետումների կանխարգելման մոտեցումների քննարկմանը: Արդյունավետ միջոցառումների շարքին կարող են դասվել.

ա/ սակավաթափոն տեխնոլոգիաների օգտագործումը,

բ/ պակաս վտանգավոր քիմիական նյութերի օգտագործումը,

գ/ աջակցություն այս կամ այն պրոցեսի շրջանակներում գոյացող կամ օգտագործվող նյութերի ու թափոնների վերականգնման և կրկնակի շրջանառության պրակտիկայի տարածմանը,

դ/ ելակետային նյութերի փոխարինումը, այն դեպքերում, երբ դրանք իրեցից ներկայացնում են ԿՕԱ կամ, երբ անմիջական կապ գոյություն ունի նյութերի և աղբյուրներից ԿՕԱ-երի արտանետումների միջև,

ե/ արդյունավետ տնտեսավարությունը և ծրագրերը պրոֆիլակտիկ վերանորոգման բնագավառում,

զ/ թափոնների կառավարման մեթոդների կատարելագործում՝ թափոնների բաց կամ այլ ոչ կառավարելի այրումը, այդ թվում աղբյուրների այրումը դադարեցնելու նպատակով: Թափոնների հեռացման նոր սարքավորումների կառուցման վերաբերյալ առաջարկությունները դիտարկելիս հարկ է ուշադրություն դարձնել այնպիսի այլընտրանքների վրա, ինչպիսիք են կենցաղային և բժշկական թափոնների առավելագույն կրճատմանն ուղղված միջոցառումները, ներառյալ պաշարների վերականգնումը, թափոնների կրկնակի օգտագործումն ու կրկնակի շրջանառությունը, առանձնացումը և աջակցությունը այն արտադրանքների օգտագործմանը, որոնք բերում են փոքր ծավալով թափոնների գոյացման: Այս մոտեցման հիման վրա պետք է մանրամասն քննարկվեն մարդու առողջության պահպանման հարցերը,

է/ արտադրանքներում, որպես աղտոտիչ առկա այդպիսի նյութերի առավելագույն կրճատումը,

ը/ տարրական քլորը և տարրական քլոր առաջացնող քիմիական նյութերը որպես սպիտակեցնող ազդակ օգտագործելուց խուսափելու անհրաժեշտությունը:

B. Առկա լավագույն մեթոդներ

Առկա լավագույն մեթոդների հայեցակարգը (կոնցեպցիա) ուղղված է համապատասխան կայանքի տեխնիկական բնութագրերը, նրա աշխարհագրական դիրքը և տեղային բնական պայմանները հաշվի առնելուն: Կարգավորման համապատասխան մեթոդները, որոնք ուղղված են I մասում թվարկված քիմիական նյութերի արտանետումների նվազեցմանը, հիմնականում նման են: Առկա լավագույն մեթոդները սահմանելիս ինչպես ընդհանուր, այնպես էլ կոնկրետ դեպքերում, հարկ է առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել հետևյալ գործոններին՝ չմոռանալով այս կամ այն միջոցների հետ կապված հնարավոր ծախսերն ու եկամուտները և հաշվի առնելով նախագազուշության ու պրոֆիլակտիկայի նկատառումները:

ա/ ընդհանուր նկատառումներ.

i/ համապատասխան արտանետումների բնույթը, հետևանքները և զանգվածը. մեթոդները կարող են տարափոխվել աղբյուրի չափսերից կախված,

ii/ նոր կամ արդեն գոյություն ունեցող սարքավորումների շահագործման ժամկետները,

iii/ առկա լավագույն մեթոդի ներդրման համար անհրաժեշտ ժամանակը,

iv/ կոնկրետ պրոցեսում օգտագործվող հումքի բնույթն ու սպառման ծավալը և նրա էներգոարդյունավետությունը,

v/ շրջակա միջավայր արտանետումների համատեղ ներգործության և ռիսկի կանխման կամ նվազագույնի հասցնելու անհրաժեշտությունը,

vi/ վթարների և շրջակա միջավայրի վրա դրանց հետևանքների կանխման և նվազագույնի հասցնելու անհրաժեշտությունը,

vii/ աշխատատեղերում սանիտարահիգիենիկ պահանջների և անվտանգության տեխնիկայի կանոնների ապահովման անհրաժեշտությունը,

viii/ զուգորդելի պրոցեսներ, կայանքներ կամ շահագործման մեթոդներ, որոնք հաջողությամբ փորձարկվել են արդյունաբերական ձեռնարկություններում,

ix/ տեխնիկական նորություններ և փոփոխություններ այս կամ այն հարցերում գիտական գիտելիքների ու ըմբռնման ոլորտում,

p/ արտանետումների նվազեցմանն ուղղված ընդհանուր բնույթի միջոցառումներ. սույն հավելվածում թվարկված քիմիական նյութերի արտանետմամբ ուղեկցվող պրոցեսներ օգտագործող նոր սարքավորումների կառուցման կամ գոյություն ունեցող սարքավորումների էական վերափոխությունների մասին առաջարկությունները քննարկելիս, հարկ է առաջնահերթ ուշադրություն դարձնել այլընտրանքային պրոցեսներին, մեթոդներին կամ պրակտիկային, որոնք ունեն միանման օգտակարություն, բայց որոնք կանխարգելում են այդպիսի քիմիական նյութերի գոյացումն ու արտանետումը: Նման կայանքների կառուցման կամ էական վերափոխության դեպքում, ի հավելումն V մասի A բաժնում շարադրված արտանետումների կանխարգելման միջոցառումների, առկա լավագույն մեթոդները սահմանելիս կարող են հաշվի առնվել նաև արտանետումների կրճատման հետևյալ միջոցառումները.

i/ ծխազագի մաքրման կատարելագործված մեթոդների կիրառում. օրինակ՝ ջերմային կամ կատալիտիկ այրում կամ օքսիացում, փոշու նստեցում կամ արսորքցիա,

ii/ կեղտաջրերի, թափոնների և կեղտաջրերի նստվածքների մշակում. օրինակ՝ ջերմային ներգործության կամ իներտ համակարգ դրանց տեղափոխման ճանապարհով կամ քիմիական պրոցեսների կիրառմամբ, ըստ իրենց դեռօքսիֆիկացիայի,

iii/ պրոցեսի բնույթի փոփոխություններ, որոնք հանգեցնում են արտանետումների կրճատման կամ վերացման. օրինակ՝ անցումը փակ համակարգերի,

iv/ տեխնոլոգիական պրոցեսների վերափոխություն լրիվ այրում ապահովելու համար, որը թույլ կտա կանխելու սույն հավելվածում ընդգրկված քիմիական նյութերի գոյացումը, այնպիսի պարամետրերի հսկողության հիման վրա, ինչպիսիք են այրման ջերմաստիճանը կամ պահպանման պարբերությունը:

C. Բնապահպանական գործունեության լավագույն տեսակները

Կողմերի կոնֆերանսը կարող է մշակել ցուցումներ բնապահպանական գործունեության լավագույն տեսակների վերաբերյալ:

Հավելված D   Տեղեկատվության և ընտրության չափանիշների նկատմամբ պահանջները

1. Կողմը, որն առաջարկություն է ներկայացրել որևէ քիմիական նյութ A, B և/կամ C հավելվածներում ընդգրկելու մասին, նույնականացնում է քիմիական նյութը «ա» ենթակետում արտացոլված մեթոդով և ինֆորմացիա ներկայացնում այդ քիմիական նյութի, և անհրաժեշտության դեպքում նրա անցումային արտադրանքների մասին համաձայն «բ/-ե/» ենթակետերում շարադրված ընտրության չափանիշների.

ա/ քիմիական նյութի նույնականացման տվյալներ.

i/ անունը, ներառյալ առևտրական անվանումը և հոմանիշ անվանումները, քիմիայի վերլուծական տեսությունների նախապատրաստման ծառայության ռեեստրի համարը (KAC), տեսական և կիրառական քիմիայի միջազգային միության (S4PUS) կողմից շնորհված անվանումը, և

ii/ կառուցվածքը, այդ թվում իզոմերների բնութագիրը և քիմիական դասի կառուցվածքը,

բ/ կայունություն.

i/ փաստացի տվյալներ, որոնք վկայում են այն մասին, որ քիմիական նյութի կիսատրոհման պարբերությունը ջրում գերազանցում է երկու ամիսը կամ, որ նրա կիսատրոհման պարբերությունը հողում գերազանցում է վեց ամիսը կամ, որ նրա կիսատրոհման պարբերությունը նստվածքներում գերազանցում է վեց ամիսը, կամ

ii/ փաստացի տվյալներ, որոնք վկայում են այն մասին, որ մնացած չափանիշներով տվյալ քիմիական նյութը բավականաչափ կայուն է, որպեսզի նրա քննարկումը սույն Կոնվենցիայի գործողության ոլորտի շրջանակներում համարվի հիմնավորված,

գ/ կենսակուտակում

i/ փաստացի տվյալներ, որոնք վկայում են այն մասին, որ քիմիական նյութի կենսակուտակության գործոնը (ԿԽԳ) կամ կենսակուտակման գործոնը (ԿԿԳ) ջրային տեսակների դեպքում գերազանցում է 5000-ը կամ ԿԽԳ-ն և ԿԿԳ-ն բնորոշող տվյալների բացակայության դեպքում log Kow ցուցանիշը բարձր է 5-ից,

ii/ փաստացի տվյալներ, որոնք վկայում են այն մասին, որ քիմիական նյութն ունի այլ հատկություններ, որոնք մտահոգություն են առաջացնում, օր. այլ տեսակներում կենսակուտակման բարձր մակարդակը, բարձր թունավորությունը կամ էկոթունավորությունը, կամ

iii/ բիոտայի մոնիտորինգի տվյալները ցույց են տալիս, որ քիմիական նյութի կենսակուտակման ներուժը բավականաչափ մեծ է, որպեսզի նրա քննարկումը սույն Կոնվենցիայի գործողության ոլորտի շրջանակներում համարվի հիմնավորված,

դ/ շրջակա միջավայրում մեծ հեռավորությունների վրա տարածվելու ունակությունը.

i/ քիմիական նյութի չափված մակարդակները այն շրջաններում, որոնք հեռու են գտնվում նրա արտազատման աղբյուրներից, պոտենցիալ մտահոգություն են առաջացնում,

ii/ մոնիտորինգի տվյալները, որոնք վկայում են այն մասին, որ շրջակա միջավայրում քիմիական նյութի տարածումը մեծ հեռավորությունների վրա, ընդունող միջավայրում հնարավոր տարածման դեպքում կարող է տեղի ունենալ օդի, ջրի կամ միգրացիոն տեսակների միջոցով, կամ

iii/ գործոնները, որոնք բնորոշում են էկոլոգիական «ձակատագիրը» և/կամ մոդելավորման արդյունքները, համաձայն որոնց քիմիական նյութն օժտված է շրջակա միջավայրում մեծ հեռավորությունների վրա օդի, ջրի կամ միգրացիոն տեսակների միջոցով տարածվելու ունակությամբ և իր արտազատման աղբյուրներից հեռու գտնվող շրջաններում ընդունող միջավայրում տարածվելու

պոտենցիալ ունակությամբ: Այն դեպքերում, երբ քիմիական նյութը տարածվում է մեծ հեռավորությունների վրա օդի միջոցով, կիսատրոհման պարբերությունը օդում պետք է գերազանցի 2 օրը, և

ե/ անբարենպաստ հետևանքներ.

i/ փաստացի տվյալները, որոնք վկայում են մարդու առողջության կամ շրջակա միջավայրի վրա անբարենպաստ ազդեցության մասին, հիմք են տալիս սույն Կոնվենցիայի գործողության ոլորտի շրջանակներում այդպիսի քիմիական նյութի քննարկումը հիմնավորված համարելու համար, կամ

ii/ տվյալները թունավորության կամ էկոթունավորության մասին, որոնք վկայում են մարդու առողջությանը կամ շրջակա միջավայրին հասցվող պոտենցիալ վնասի մասին:

2. Առաջարկող Կողմը ներկայացնում է մտահոգություն առաջացնող պատճառների շարադրանքը, ներառյալ հնարավորության դեպքում, թունավորության կամ էկոթունավորության մասին տվյալների համեմատումը որևէ քիմիական նյութի արտահայտված կամ կանխագուշակվող մակարդակների հետ՝ շրջակա միջավայրում մեծ հեռավորությունների վրա նրա փաստացի կամ ենթադրվող տարածման արդյունքում, ինչպես նաև կարճ հայտարարություն գլոբալ հսկողության անհրաժեշտության մասին:

3. Հնարավորության դեպքում և հաշվի առնելով սեփական ներուժը՝ առաջարկող Կողմը ներկայացնում է լրացուցիչ տեղեկություն 8-րդ հոդվածի կետ 6-ում հիշատակված առաջարկության քննարկմանը աջակցելու համար: Այդպիսի առաջարկություն նախապատրաստելիս Կողմը կարող է օգտվել ցանկացած աղբյուրից տեխնիկական փորձագիտական օգնությունից:

Հավելված E Ռիսկի բնութագրման համար անհրաժեշտ տեղեկատվության նկատմամբ պահանջները

Ամփոփման նպատակն է գնահատել, արդյոք քիմիական նյութը շրջակա միջավայրում մեծ հեռավորությունների վրա տարածվելու արդյունքում կարող է ունենալ էական անբարենպաստ հետևանքներ մարդու առողջության և/կամ շրջակա միջավայրի վրա, որոնք կարողարացնեն գլոբալ միջոցների ձեռնարկումը: Ղրա համար պատրաստվում է ռիսկի բնութագիր, որում ավելի մանրակրկիտ քննարկվում և գնահատվում է D հավելվածում նշված տեղեկատվությունը և հնարավորին չափով բերվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

ա/ աղբյուրները, ներառյալ անհրաժեշտության դեպքում.

ի/ տվյալներ արտադրության, այդ թվում քանակի և գտնվելու վայրի մասին,

ii/ օգտագործման ձևերը, և

iii/ արտանետումները, օր. արտահոսքերը և արտանետումները,

բ/ ռիսկի գնահատումը համապատասխան վերջնակետի համար, ներառյալ թունաբանական փոխազդեցությունը մի քանի քիմիական նյութերի մասնակցությամբ,

գ/ էկոլոգիական «ձակատագիրը» ներառյալ տվյալներ և տեղեկատվություն քիմիական նյութի քիմիական ու ֆիզիկական հատկությունների և կայունության մասին, նաև այն մասին, թե ինչպես են դրանք կապված շրջակա միջավայրում տարածվելու, բնական միջավայրերի սահմաններում և դրանց միջև տեղափոխվելու քայքայվելու և այլ քիմիական նյութերի վերածվելու հետ: ԿԽԳ-ի և ԿԿԳ-ի մեծությունները, հիմնված չափված մեծությունների վրա, պետք է ներկայացվեն պարտադիր կերպով, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ մոնիտորինգի տվյալները արդեն բավարար են համարվում,

դ/ մոնիտորինգի տվյալները,

ե/ տեղային շրջաններում ներգործության և մասնավորապես շրջակա միջավայրում մեծ հեռավորությունների վրա տարածվելու արդյունքում ներգործության մասին տվյալներ, այդ թվում նաև տեղեկատվություն կենսաբանական միջավայրում դրանց առկայության մասին,

զ/ ռիսկի ազգային և միջազգային գնահատումը, վերլուծությունները կամ բնութագրերը, մակնշված տեղեկատվությունը և ռիսկերի դասակարգումը, եթե այդպիսիք կան, և

է/ քիմիական նյութի կարգավիճակը միջազգային կոնվենցիաների համաձայն:

Հավելված F Տեղեկատվություն սոցիալ-տնտեսական նկատառումների մասին

Հարկ է գնահատել կարգավորման հնարավոր միջոցները, որոնք նախատեսում են տարբերակների մի ամբողջ հավաքածու, ներառյալ սույն Կոնվենցիայում ընդգրկելու նպատակով քննարկվող քիմիական նյութերի գործածությունն ու ոչնչացումը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է ապահովել համապատասխան տեղեկատվություն սոցիալ-տնտեսական նկատառումների առնչությամբ, որոնք կապված են կարգավորման հնարավոր միջոցների հետ, ինչը թույլ կտա Կողմերի կոնֆերանսին ընդունել պատշաճ որոշում: Այդպիսի տեղեկատվության մեջ պետք է հաշվի առնվեն Կողմերի պայմանների և հնարավորությունների տարբերությունները, ինչպես նաև պետք է բերվեն նկատառումներ հարցերի հետևյալ մոտավոր ցանկի շուրջ.

ա/ կարգավորման հնարավոր միջոցների գործունեությունը և արդյունավետությունը՝ ռիսկի նվազեցմանն ուղղված խնդիրները լուծելիս.

i/ տեխնիկական իրագործելիությունը, և

ii/ ծախսերը, ներառյալ առողջապահության ու շրջակա միջավայրի պահպանության վրա արված ծախսերը,

բ/ այլընտրանքներ (արտադրանքներ և պրոցեսներ).

i/ տեխնիկական իրագործելիությունը,

ii/ ծախսերը, ներառյալ առողջապահության ու շրջակա միջավայրի պահպանության վրա արված ծախսերը,

iii/ արդյունավետությունը

iv/ ռիսկը,

v/ առկայությունը, և

vi/ մատչելիությունը,

գ/ դրական և/կամ բացասական հետևանքները հասարակության համար, կապված կարգավորման հնարավոր միջոցների իրականացման հետ,

i/ առողջապահություն, այդ թվում հասարակական առողջապահություն, շրջակա միջավայրի սանիտարիա և աշխատանքի հիգիենա,

ii/ գյուղատնտեսություն, այդ թվում ակվակուլտուրա և անտառաբուծություն,

iii/ բիոտա,

iv/ տնտեսական ասպեկտներ,

v/ կայուն զարգացման հասնելու գործում առաջընթացը,

vi/ սոցիալական ծախսեր,

դ/ թափոնների և դրանց հեռացման հետ կապված հետևանքներ (մասնավորապես պեստիցիդների հնացած պաշարներ և աղտոտված տեղանքի մաքրում),

i/ տեխնիկական իրագործելիությունը, և

ii/ ծախսերը,

ե/ տեղեկատվության հասու լինելը և հասարակության լուսավորությունը,

զ/ կարգավորման և մոնիտորինգի վիճակը,

է/ ազգային կամ տարածաշրջանային մակարդակով ձեռնարկվող կարգավորման ցանկացած միջոցառումներ, ներառյալ այլընտրանքների մասին տեղեկատվությունը և ռիսկերի կառավարման մասին ցանկացած այլ համապատասխան տեղեկատվություն:

Հավելված G Արբիտրաժային դատավարությունը և համաձայնեցման ընթացակարգը վեճերի կարգավորման համար

ՄԱՍ I Արբիտրաժային դատավարության ընթացակարգը

Կոնվենցիայի 18-րդ հոդվածի 2ա/ կետի նպատակով սահմանվում է արբիտրաժային դատավարության հետևյալ ընթացակարգը.

Հոդված 1

1. Ցանկացած Կողմ կարող է դիմել արբիտրաժային դատավարություն անցկացնելու մասին հայտով՝ Կոնվենցիայի 18-րդ հոդվածին համապատասխան, գրավոր ծանուցման միջոցով՝ վեճին մասնակից մյուս կողմի անունով: Ծանուցումն ուղեկցվում է հայտով՝ այլ կից փաստաթղթերի հետ և նրանում շարադրվում է արբիտրաժային դատավարության առարկան և Կոնվենցիայի այն հոդվածները, որոնց մեկնաբանման կամ կիրառման հետ կապված ծագել է վեճը:

2. Հայտատու կողմը տեղեկացնում է քարտուղարությանը այն մասին, որ կողմերը վեճը հանձնում են արբիտրաժային քնության՝ հոդված 18-ին համապատասխան: Ծանուցումն ուղեկցվում է հայտատու կողմի գրավոր ծանուցմամբ, հայտով ու կից փաստաթղթերով, որոնց մասին նշվեց կետ 1-ում: Քարտուղարությունը ստացած տեղեկատվությունն ուղարկում է կոնվենցիայի բոլոր Կողմերին:

Հոդված 2

1. Եթե վեճը հանձնվում է արբիտրաժ՝ հոդված 1-ին համապատասխան, ապա ստեղծվում է արբիտրաժային դատարան, որը բաղկացած է երեք անդամից:

2. Վեճի յուրաքանչյուր կողմը նշանակում է արբիտր և այս եղանակով նշանակված երկու արբիտրերը փոխադարձ համաձայնությամբ նշանակում են երրորդին, որն իրականացնում է դատարանի նախագահի գործառույթները: Դատարանի նախագահը չի կարող լինել վիճող որևէ կողմի քաղաքացի, չի կարող բնակվել կողերից որևէ մեկի տարածքում, չի կարող գտնվել այնտեղ ծառայության մեջ կամ այս կամ այն կերպ որևէ առնչություն ունենալ այդ գործին:

3. Երկուսից ավել կողմերի միջև վեճ ծագելու դեպքում այն կողմերը, որոնք վեճում ունեն ընդհանուր շահ, փոխհամաձայնությամբ նշանակում են մեկ արբիտր:

4. Յուրաքանչյուր թափուր տեղ համալրվում է համաձայն ընթացակարգի, որը նախատեսված է նախնական նշանակման համար:

5. Եթե կողմերը համաձայնության չեն գալիս վեճի առարկայի շուրջ մինչև արբիտրաժային դատարանի նախագահ նշանակելը, ապա առարկան որոշվում է արբիտրաժային դատարանով:

Հոդված 3

1. Եթե վեճի կողմերից մեկը պատասխանող կողմի կողմից արբիտրաժային քնության մասին ծանուցում ստանալուց հետո երկու ամսվա ընթացքում չի նշանակում արբիտր, մյուս կողմը իրավասու է տեղեկացնել այդ մասին ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարին, որը կատարում է այդ նշանակումը հաջորդող երկու ամիսների ընթացքում:

2. Եթե երկրորդ արբիտր նշանակելուց երկու ամիս հետո չի նշանակվում արբիտրաժային դատարանի նախագահ, ապա կողմերից մեկի խնդրանքով, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարը նշանակում է նրան հաջորդող երկու ամիսների ընթացքում:

Հոդված 4

Արբիտրաժային դատարանը կայացնում է իր որոշումները կոնվենցիայի դրույթներին ու միջազգային իրավունքի նորմերին համապատասխան:

Հոդված 5

Եթե կողմերը վեճի արդյունքում այլ բան չեն համաձայնվել, ապա արբիտրաժային դատարանը սահմանում է ընթացակարգի իր սեփական կանոնները:

Հոդված 6

Արբիտրաժային դատարանը կողմերից մեկի խնդրանքով կարող է մատնանշել պաշտպանության անհրաժեշտ ժամանակավոր միջոցները:

Հոդված 7

Վիճող կողմերը աջակցում են արբիտրաժային դատարանի աշխատանքին, մասնավորապես օգտագործելով իրենց տնօրինության տակ գտնվող բոլոր հնարավորությունները:

ա/ տրամադրում է նրան գործին առնչվող և բոլոր փաստաթղթերը, տեղեկատվությունը և նյութերը, և

բ/ անհրաժեշտության դեպքում նրան հնարավորություն են տալիս վկաներ կամ փորձագետներ կանչելու և ծանոթանալու նրանց ցուցմունքների հետ:

Հոդված 8

Կողմերը և արբիտրները պարտավոր են ապահովել յուրաքանչյուր տեղեկատվության գաղտնիությունը, որը նրանք ստանում են գաղտնի կարգով՝ արբիտրաժային քննության ընթացքում:

Հոդված 9

Եթե արբիտրաժային դատարանը այլ որոշումչի կայացնում՝ ելնելով գործի կոնկրետ հանգամանքներից, դատական ծախսերը բաշխվում են վիճող կողմերի միջև հավասարաչափ: Դատարանը գրանցում է իր բոլոր ծախսերը և ներկայացնում վերջնական հաշվետվություն ծախսերի մասին:

Հոդված 10

Ցանկացած Կողմ, որը ծագած վեճում իրավական բնույթի շահ ունի, որը կարող է ոտնահարվել կայացված որոշմամբ, իրավունք ունի դատարանի համաձայնությամբ մասնակցել գործի լուսմաներին:

Հոդված 11

Դատարանը կարող է լսել հակընդեմ հայտերը, որոնք անմիջականորեն բխում են վեճի առարկայից և կայացնել որոշումներ:

Հոդված 12

Արբիտրաժային դատարանի որոշումները՝ ընթացակարգային և ըստ էության հարցերի առնչությամբ, ընդունվում են անդամների ծայնրի մեծամասնությամբ:

Հոդված 13

1. Եթե վեճի կողմերից մեկը չի ներկայանում արբիտրաժային դատարան կամ չի կարող հանդես գալ իր գործի պաշտպանությամբ, մյուս կողմը կարող է խնդրել դատարանին՝ շարունակելու լուծումները և որոշում կայացնելու: Մի կողմի բացակայությունը կամ իր պաշտպանությամբ հանդես գալու անհնարիությունը չի կարող խոչընդոտել քննությանը:

2. Արբիտրաժային դատարանը իր վերջնական որոշումը կայացնելուց առաջ պետք է համոզվի, որ հայտը փաստացիորեն և իրավաբանորեն հիմնավորված է:

Հոդված 14

Դատարանը վերջնական որոշումը կայացնում է իր վերջնական հիմնադրումից հետո հինգ ամսվա ընթացքում, եթե անհրաժեշտ չի համարում երկարաձգել այդ ժամկետը հինգ ամիսը չգերազանցող ևս մեկ ժամանակահատվածով:

Հոդված 15

Արբիտրաժային դատարանի վերջնական որոշումը սահմանափակվում է վեճի առարկայով և ուղեկցվում այն դրդապատճառների մեկնաբանությամբ, որոնց վրա հիմնված է որոշումը: Նրանում նշվում են որոշման ընդունմանը մասնակից անդամների անունները և վերջնական որոշման կայացման ամսաթիվը: դատարանի ցանկացած անդամ կարող է կցել իր հատուկ կարծիքը կամ վերջնական որոշումից տարբերվող իր կարծիքը:

Հոդված 16

Որոշումը պարտադիր է վիճող կողմերի համար: Որոշման մեջ Կոնվենցիայի մեկնաբանությունը ևս պարտադիր է այն Կողմի համար, որը մասնակցում է լուծումներին՝ 10-րդ հոդվածին համապատասխան, այնքանով, որքանով դա առնչվում է այն հարցերին, որոնց վերաբերյալ այդ Կողմը հանդես է եկել դատարանում: Որոշումը ենթակա չէ բողոքարկման, եթե վիճող կողմերը նախապես պայմանավորվածություն չունեն բողոքարկման ընթացակարգի վերաբերյալ:

Հոդված 17

Կողմերի միջև, որոնց համար վերջնական որոշումը պարտադիր է՝ համաձայն 16-րդ հոդվածի, ծագած ցանկացած տարաձայնություն՝ այդ որոշման մեկնաբանման կամ այն իրականացնելու կարգի վերաբերյալ, կարող է նրանց կողմից հանձնվել արբիտրաժային դատարանի քննությանը, որը կայացրել է այդ որոշումը:

ՄԱՍ II Համաձայնեցման ընթացակարգը

Կոնվենցիայի 18-րդ հոդվածի 6-րդ կետի նպատակներով սահմանվում է հետևյալ համաձայնեցման ընթացակարգը:

Հոդված 1

1. Վիճող կողմերից մեկի խնդրանքը՝ համաձայնեցման հանձնաժողով ստեղծելու մասին՝ համաձայն կոնվենցիայի 18-րդ հոդվածի 6-րդ կետի, գրավոր կերպով ներկայացվում է քարտուղարությանը: Քարտուղարությունն անհապաղ այդ մասին տեղեկացնում է Կոնվենցիայի բոլոր Կողմերին:

2. Եթե կողմերը այլ բանի շուրջ պայմանավորվածություն չունեն, համաձայնեցման հանձնաժողովը կազմվում է երեք անդամից, որոնցից մեկական անդամ նշանակվում է յուրաքանչյուր շահագրգիռ կողմից, իսկ նախագահը ընտրվում է համատեղ նրանց կողմից:

Հոդված 2

Եթե վեճին մասնակցում են երկուսից ավելի կողմեր, ապա այն կողմերը, որոնք ընհանուր շահ ունեն, փոխհամաձայնությամբ միասին նշանակում են հանձնաժողովի իրենց անդամներին:

Հոդված 3

Եթե քարտուղարությունից գրավոր խնդրանքը ստանալուց հետո, որի մասին խոսվում է հոդված 1-ում, կողմերը, երկու ամսվա ընթացքում որևէ նշանակում չեն կատարել, ապա ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարը կողմերից մեկի խնդրանքով կատարում է այդ նշանակումը՝ հաջորդող երկու ամիսների ընթացքում:

Հոդված 4

Եթե համաձայնեցման հանձնաժողովի նախագահը չի ընտրվում է երկրորդ անգամի նշանակումից հետո երկու ամիսների ընթացքում, ապա ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարը կողմերից մեկի խնդրանքով նշանակում է նախագահին՝ հաջորդող երկու ամիսների ընթացքում:

Հոդված 5

1. Եթե կողմերը այլ բանի շուրջ պայմանավորվածություն չունեն, համաձայնեցման հանձնաժողովը սահմանում է իր ընթացակարգային իրավունքները:

2. Կողմերը և հանձնաժողովի անդամները պարտավոր են ապահովել ցանկացած տեղեկատվության գաղտնիությունը, որը ստանում են գաղտնի կարգով՝ հանձնաժողովի աշխատանքների ընթացքում:

Հոդված 6

Համաձայնեցման հանձնաժողովը կայացնում է իր որոշումները անդամների ձայների մեծամասնությամբ:

Հոդված 7

Համաձայնեցման հանձնաժողովը իր ստեղծման պահից 12 ամիսների ընթացքում ներկայացնում է զեկույց՝ վեճի լուծմանն առնչվող առաջարկներով, որը կողմերը բարեխղճորեն քննարկում են:

Հոդված 8

Բոլոր տարածայնությունները՝ կապված այն բանի հետ արդյո՞ք հանձնաժողովը իրազեկ է իր քննարկմանը ներկայացված հարցի վերաբերյալ, լուծվում են հենց հանձնաժողովի կողմից:

Հոդված 9

Հանձնաժողովի ծախսերը բաշխվում են վիճող կողմերի միջև՝ իրենց կողմից համաձայնեցված համաձայնությանը: Հանձնաժողովը գրանցում է իր բոլոր ծախսերը և կողմերին ներկայացնում վերջնական հաշվետվություն այդ ծախսերի վերաբերյալ: